

GODIŠNJI IZVEŠTAJ 2015

Sadržaj

Misija, vizija i vrednosti Bogradske otvorene škole	3
Strateški plan 2015-2017.	3
Postignuća BOŠ-a u 2015.godini	6
Realizovani projekti	7
Izdanja BOŠ-a	9
BOŠ Portali	11
Donatori i partneri	12
Saradnici	14
Klijenti	15
Članstva BOŠ- a u mrežama	16
Strateški cilj 1: Razvoj ljudskih resursa	17
# Studije budućnosti	17
#PolitiKAS	24
# Studije holokausta	29
# Portal Vera – znanje – mir	29
# Akademske savetovanje	30
# Karijerno savetovanje	33
Strateški cilj 2: Unapređenje javnih politika	34
#Dobro upravljanje	40
# Eneđija, klima i životna sredina	47
# Evropske integracije	59
#Omladinska politika	64
#Unapređivanje zapošljivosti	67
Strateški cilj 3: Jačanje kapaciteta	72
#Civilno društvo	72
#Javna uprava	80
# BOŠ biz usluge	82
Razvoj BOŠ-a	84
BOŠ tim u 2015. godini:	85

Misija

Beogradska otvorena škola (BOŠ) je neprofitna, obrazovna organizacija građanskog društva osnovana 1993. godine. BOŠ osnažuje ljudske resurse, unapređuje rad javnih institucija i organizacija građanskog društva, razvija i zagovara javne praktične politike u cilju izgradnje boljeg društva zasnovanog na slobodi, znanju i inovacijama.

Vizija

Bolje društvo zasnovano na slobodi, znanju i inovaciji.

Vrednosti BOŠ-a

- Otvorenost
- Inovativnost
- Sloboda
- Evropske vrednosti
- Javni interes
- Kvalitet
- Odgovornost

Strateški plan 2015-2017.

U 2015. godini Beogradska otvorena škola je usvojila Strateški plan za period 2015-2017.

Strateški plan rezultat je konsultativnog i participativnog procesa u koji su bili uključeni zaposleni u Beogradskoj otvorenoj školi, saradnici, članovi alumni mreže, predavači obrazovnog programa Studija budućnosti, članovi Upravnog odbora, predstavnici donatora, državne uprave, lokalnih institucija i druge zainteresovane strane.

U naredne tri godine BOŠ će razvijati kapacitete za učešće u razvoju javnih politika i zagovaranju praktično-političkih rešenja u skladu sa svojim ciljevima i vrednostima. Beogradska otvorena škola nastavlja da podržava proces evropskih integracija, nastojeći da doprinese kvalitetnijem i povećanom učešću javnosti u ovom procesu, transparentnosti i odgovornosti javnih institucija. Na taj način želimo da proces pristupanja Evropskoj uniji učinimo istinskim vlasništvom svih građana.

U narednom trogodišnjem periodu BOŠ će posebnu pažnju posvetiti unapređenju komunikacije sa ciljnim grupama i razvoju partnerstava. Učenje i razvoj unutrašnjih kapaciteta predstavljaju prioritet za BOŠ. Strateškim planom predviđeno je uspostavljanje mehanizma za monitoring i evaluaciju, kao i za procenu kvaliteta istraživačkih proizvoda.

BOŠ će u nastupajućem periodu razviti portfolio svojih usluga, unaprediti unutrašnju strukturu i uspostaviti jasne procedure za razvoj i unapređenje ljudskih resursa. BOŠ će raditi na razvoju uloge posrednika u prodaji znanja i pružaoca usluga na tržištu obrazovanja i zapošljavanja.

Strateškim planom su definisana tri strateška cilja:

SC1: Razvoj ljudskih resursa

Doprineti razvoju ljudskih resursa mladih, predstavnika javne uprave, civilnog društva, obrazovnog sistema i poslovnog sektora.

SC2: Unapređenje javnih politika

Unaprediti proces razvoja, sprovođenja i poboljšati kvalitet javnih politika, zasnovanih na činjenicama i dokazima u prioritetnim oblastima kroz kreiranje, javno zagovaranje, podršku u implementaciji, monitoringu i evaluaciju.

Prioritetne oblasti javnih politika su:

- # dobro upravljanje
- # energija, klima i životna sredina
- # evropske integracije
- # omladinska politika
- # reforma obrazovanja
- # unapređenje zapošljivosti
 - karijerno vođenje i savetovanje
 - povezivanje obrazovanja i tržišta rada

SC3: Jačanje kapaciteta

Jačati kapacitete civilnog, javnog i poslovnog sektora pružanjem stručnih, inovativnih i kvalitetnih usluga.

Razvoj ljudskih resursa

- Obrazovni programi:
- Studije budućnosti
- PolitiKAS
- Studije Holokausta
- Savetovanja:
 - Akademsko savetovanje
 - Karijerno savetovanje

Unapređenje javnih politika

- Dobro upravljanje
- Energija, klima i životna sredina
- Evropske integracije
- Omladinska politika
- Reforma obrazovanja
- Unapređivanje zapošljivosti
 - Karijerno vođenje i savetovanje
 - Povezivanje obrazovanja i tržišta rada

Jačanje kapaciteta

- Civilnog sektora
- Javnog sektora
- Poslovnog sektora
 - Bos biz programi

BOŠ kolegijum (BOŠko)

U cilju unapređenja unutrašnje komunikacije i celokupnog rada Beogradske otvorene škole, a imajući u vidu zaključke u procesu strateškog planiranja, od 2014. godine sa radom je krenuo Kolegijum BOŠ-a (BOŠko). BOŠko se po Pravilniku sastaje dva puta na mesečnom nivou i čine ga izabrani predstavnici timova i oblasti kojima se BOŠ bavi. Kroz BOŠko se tekuće aktivnosti BOŠa u celosti efektivnije koordiniraju, a predstojeće aktivnosti i ciljevi se planiraju kroz kvalitetniju saradnju timova.

Postignuća BOŠ-a u 2015.godini

REALIZOVANI PROJEKTI

Realizovani projekti

SHARE&ENVISION

MUSTRA
model
usaglašavanja
sistema obrazovanja i
tržišta
rada

Ka formiranju Saveta zaposlenih
u Srbiji – unapređenje prava
iz radnog odnosa i prava
na osnovu rada

Unapređenje kapaciteta
organizacija civilnog
društva za javno
zagovaranje
praktičnih politika
u Srbiji

Unapređenje međunarodne saradnje
u oblastima omladine i sporta

Support to Scholarship Programs
Local Area Coordination

REALIZOVANI PROJEKTI

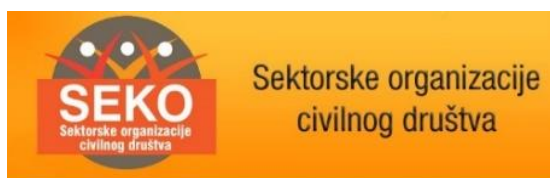

PolitiKAS

Sektorske politike EU

MILENIJUMSKI RAZVOJNI CILJEVI POSLE 2015.

PARTNERSKI ZA
OBRAZOVANJE

OBRAZOVANJE DECE
NAŠA ODGOVORNOST

Podrška pojedincima da razvijaju pilot ideje i podrška
OGD za realizovanje jednog dela aktivnosti

POLICY
BRIDGING
INITIATIVE

Izdanja BOŠ-a

Regionalna studija praktične politike: Out of the EU Waiting Room: Civil Society Participation in the light of the "New Approach" to Enlargement to the Western Balkans, oktobar 2015.

Info-liflet: Princip partnerstva u politici regionalnog razvoja u Srbiji, jul 2015

Novi bilten "Progovori o pregovorima", decembar 2015. – elektronsko izdanje

Deveti broj mesečnog biltena "Progovori o pregovorima", oktobar 2015. - elektronsko izdanje

Osmi broj mesečnog biltena "Progovori o pregovorima", septembar 2015.- elektronsko izdanje

Sedmi broj mesečnog biltena "Progovori o pregovorima", avgust 2015.- elektronsko izdanje

Šesti broj mesečnog biltena "Progovori o pregovorima", jul 2015.- elektronsko izdanje

Peti broj mesečnog biltena "Progovori o pregovorima", jun 2015.- elektronsko izdanje

Četvrti broj mesečnog biltena "Progovori o pregovorima", maj 2015.- elektronsko izdanje

Treći broj mesečnog biltena "Progovori o pregovorima", april 2015. - elektronsko izdanje

Princip partnerstva u politici regionalnog razvoja u Srbiji, maj 2015.

Stručne prakse i stručno osposobljavanje u Republici Srbiji - izazovi sprovođenja i moguće perspektive, 2015.

Efekti karijernog vođenja i savetovanja u pogledu zapošljivosti mladih – prikaz rezultata istraživanja, 2015.

Priručnik selekcije i regrutacije mladih stručnjaka za radne prakse u državnim organima, 2015.

Priručnik za studentske predstavnike u okviru inicijative "Za odgovornije univerzitete u Srbiji", 2015.

Vodič za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji: Drugo i dopunjeno izdanje, 2015.

Info-liflet: Unapređenje uloge civilnog društva u razvoju regionalne politike u Srbiji, oktobar 2015.

Pregled stanja: Zadovoljstvo primenom princip partnerstva u politici regionalnog razvoja u Srbiji, oktobar, 2015

Pregled stanja: Pravni i strateški okvir u politici regionalnog razvoja u Srbiji, oktobar 2015.

Studija praktične politike: Partnerstvo za razvoj - primena principa partnerstva u politici regionalnog razvoja u Srbiji, oktobar 2015.

Guide for monitoring the EU Accession Negotiations Process) i albanska i makedonska verzija)

BOŠ PORTALI

BOŠ Portali

ZA ODGOVORNJE
UNIVERZITETE
U SRBIJI

PRAVO
NA REKU

PAKET POMOĆI OCD

DONATORI I PARTNERI

Donatori i partneri

DONATORI I PARTNERI

MINISTARSTVO ZA RAD,
ZAPOŠLJAVANJE, BORAČKA I
SOCIJALNA PITANJA

Република Србија
МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ
И ИНФОРМИСАЊА

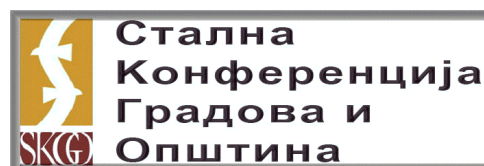
SOLIDAR
SUISSE
Schweizerisches Arbeiterhilfswerk SAH

Vlada Republike Srbije
MINISTARSTVO PROSVETE,
NAUKE I TEHNOLOŠKOG RAZVOJA

SARADNICI

Saradnici

KLIJENTI

Klijenti

HETA ASSET RESOLUTION

ČLANSTVA BOŠ-A U MREŽAMA

Članstva BOŠ- a u mrežama

RNIDS
Registar nacionalnog
Internet domena Srbije

KROVNA ORGANIZACIJA
MLADIH SRBIJE

Asocijacija onlajn medija

AMCHAM SERBIA
A LEADER IN CHANGE

KOALICIJA 27

SRPSKA ASOCIJACIJA
MENADŽERA

Sektorske organizacije
civilnog društva

Strateški cilj 1: Razvoj ljudskih resursa

Studije budućnosti

Beogradska otvorena škola već 23 godine realizuje jednogodišnje akademske studije za odabrane studente beogradskih univerziteta, prepoznajući i razvijajući buduće nosioce društvenih promena. O rezultatima ovog programa najviše govore sami alumnisti, koji su danas na važnim pozicijama u javnom i poslovnom sektoru, u domaćoj i svetskoj akademskoj zajednici, a koji su i danas uključeni u brojne aktivnosti BOŠ-a.

Program je namenjen studentima završnih godina i master studija beogradskih univerziteta koji su radoznali, nemirnog duha, aktivni, ambiciozni, željni znanja i neprekidnog ličnog i profesionalnog razvoja sa vrlo jasnim osećajem i potrebom da svoju zajednicu menjaju i čine je boljom. Afirmacijom uloge dodatnog i drugačijeg obrazovanja u sticanju i otkrivanju novih znanja i veština, većina polaznika „Studija budućnosti“ iskoristila je retku priliku koja im je pružena da budu otvoreni i prevaziđu ustaljene barijere klasičnog obrazovanja. Prožimanje različitih ideja i iskustava uvek je bila najveća vrednost u obrazovnim programima Beogradske otvorene škole što daje posebnu dinamiku i raznovrsnost u obrazovnom procesu. Program „Studije budućnosti“ se konstantno unapređuje i usklađuje sa potrebama korisnika i modernim tendencijama u obrazovanju.

Jednogodišnji multidisciplinarni Program Studije budućnosti, namenjen odabranim studentima univerziteta, sastoji se od:

- Modula znanja i veština
- Programa prakse
- Pisanja završnog rada
- Umrežavanja studenata

U 2015. godini u okviru programa „Studije budućnosti“ realizovani su:

- Drugi semestar akademske 2014/15.g, za 33 studenta 22. generacije
- Prvi semestar akademske 2015/16.g, za 20 studenata 23. generacije

Tabela 1. Realizovane nastavne aktivnosti u prolećnom semestru akademske 2014/15.g

Aktivnost	Planirani časovi	Realizovani časovi
Drugi semestar 2014/2015. godina		
Budućnost socio-ekonomskog razvoja	20	20
Veštine budućnosti	20	20
Izborna predavanja iz oblasti veština budućnosti	5	5
Psihološke radionice	11	7
Specijalna predavanja i prezentacije	2	2
Španski jezik	10	10
Ukupno:	68	64

U Zborniku radova Beogradske otvorene škole biće objavljena 23 rada studenata 22. generacije.

Kroz program stažiranja 32 studenta obavilo je stažiranje u partnerskim organizacijama i institucijama u periodu od novembru 2014. godine do aprila 2015.

Studenti 21. i 22. generacije su uključeni u rad Portala „Mladi“ gde su imali priliku da vode dnevnik aktivnosti u okviru BOŠ-a.

Realizovane vannastavne aktivnosti u drugom semestru akademske 2014/15 godine za studente 22. generacije su:

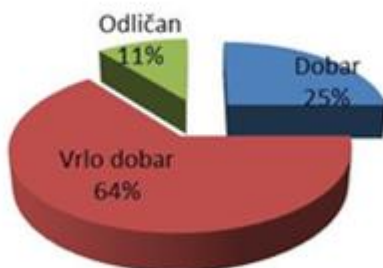
- Studenti 22. generacije pripremili film i posebne fotografije svoje generacije
- Druženja studenata jednom mesečno
- Obilazak Konaka kneginje Milice
- Obilazak Konaka kneza Miloša
- Filmski maraton
- Obilazak Doma Narodne skupštine

Evaluacije drugog semestra akademske 2014/15.godine (22. generacija)

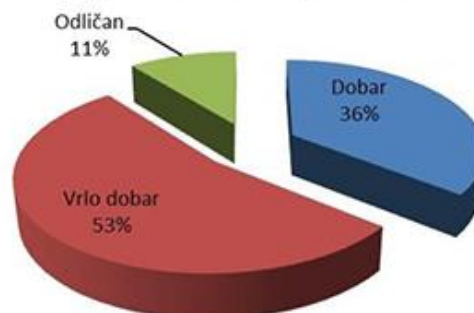
Prosečna ocena predavača	
Modul: Budućnost socio – ekonomskog razvoja	4,56
Modul: Veštine budućnosti	4,64
Modul: Akademsko pisanje, specijalna i izborna predavanja	5,00

Evaluacija celokupnog programa (22. generacija)

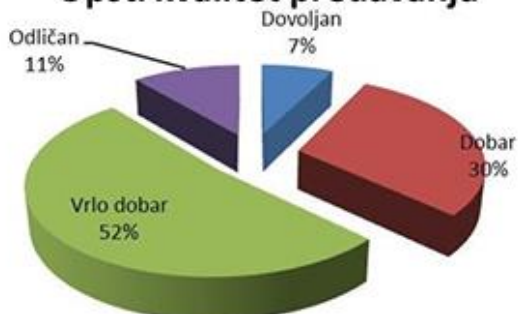
Opšti kvalitet programa

Opšti kvalitet predavača

Opšti kvalitet predavanja

Diskusija sa predavačima - razumevanje tema

Nakon obrađenih evaluacija studenata 22. generacije, uvedene su novine u Program Studija budućnosti:

- Umesto četiri 90-minutna predavanja (dva puta nedeljno) uveden je koncept interaktivnih predavanja i radionica (90 - 120 min), takođe dva puta nedeljno
- Od akademske 2015/2016. godine dozvoljeno je da Studije budućnosti, pored studenata završnih godina osnovnih studija, pohađaju i studenti master studija
- Broj studenata koji pohađaju Program smanjen je sa 35 na maksimalno 25 studenata u generaciji.

Nakon realizovane kampanje u periodu maj-septembar 2015. godine, i procesa selekcije kandidata (testa opšte kulture, testa sposobnosti, testa engleskog jezika i intervjua sa kandidatima) odabrano je 20 studenata 23. generacije, koji su u drugoj polovini 2015. završili jesenji semestar.

Od jesenjeg semestra 2015. godine program se temelji na četiri stuba:

- Moduli znanja i veština
- Program prakse
- Pisanje završnog rada
- Umrežavanje

Grafikon 1. Struktura studenata 23. generacije prema obrazovnim profilima

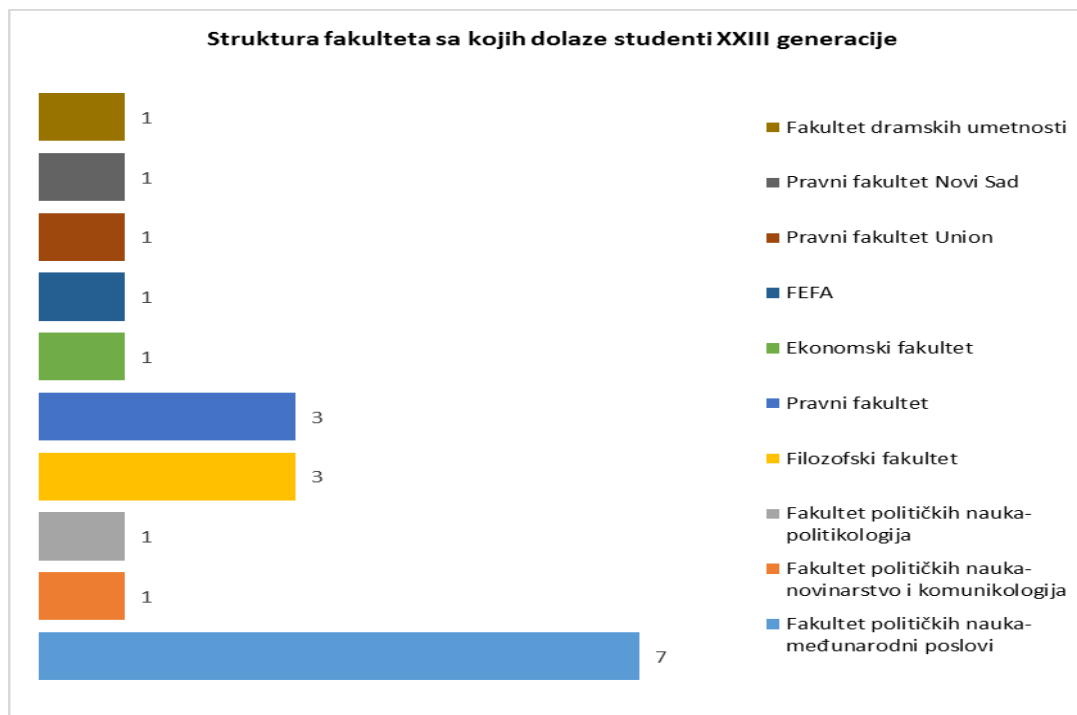

Tabela 2. Realizovane nastavne aktivnosti u jesenjem semestru 23. generacije

Aktivnost	Planirani časovi	Realizovani časovi
Prvi semestar 2015/2016. godina		
Budućnost države i društva I	10	10
Veštine za budućnost	13	13
Pisanje predloga za praktične politike	8	8
Akademsko pisanje	2	2
Psihološke radionice	10	10
Specijalna predavanja	2	2
Ukupno:	45	45

U jesenjem semestru realizovane su sledeće nastavne aktivnosti:

- Druženja studenata jednom mesečno
- Pozorišna predstava „Crvena: Samoubistvo nacije“, Bitef Teatar
- Obilazak Centra za zaštitu i pomoć tražiocima azila
- Filmski maraton
- Obilazak Institucije Zaštitnika građana

Unapređenje Programa bilo je usmereno u pravcu jačanja saradnje sa institucijama a i organizacijama koje mogu da obezbede kvalitetne prakse za studente 23. generacije, povećano uključivanje studenata u aktivnosti BOŠ-a i kroz program za alumniste „**Come back to school to enjoy and learn**“.

Pored vrlo stimulativnog teorijskog programa, kroz **razvoj društvenih kompetencija u okviru programa prakse** BOŠ doprinosi profesionalnom razvoju i većoj zapošljivosti studenata. Beogradska otvorena škola je u 2015. godini potpisala sporazum o saradnji sa sedamnaest partnerskih institucija i organizacija gde studenti „Studija budućnosti“ imaju priliku da obave program prakse.

Kroz buddy coaching **mentorski program Alumni2Students**, koji je pokrenut 2015. godine, svaki student ima svog buddy coacha – odabranog alumnistu sa kojim kroz neformalno druženje po metodologiji grčke Akademije ima neverovatnu priliku da nauči lekcije kakvih nema u knjigama i, ništa manje bitno, razvije čvršću vezu sa odabranim alumnistom BOŠ-a.

Studenti 22. generacije su imali priliku da, kroz pisanje završnog rada (akademski rad ili pisanje predloga za praktičnu politiku) objave svoj rad u Zborniku studentskih radova koji se svake godine objavljuje u elektronskom izdanju na sajtu Beogradske otvorene škole.

Baveći se strateškim pitanjima na inovativan i izazovan način, studenti su kroz panel diskusije, predavanja, radionice, skype konferencije, neformalna druženja otkrivali i upoznavali trendove budućnosti u savremenom svetu sa ciljem njihove lokalne primene. Sa vrlo stimulatvnm predavačima diskutovalo se na raznovrsne teme. Neke od njih su: Nejednakost u društvu – trajni ili rešiv problem; Inovacija kao pokretač rasta; Susret i sukob urbanizma i ekonomskog razvoja: slučaj Beograd na vodi; DNK budućnosti; Izazovi čovečanstva pred savremenim dostignućima nauke i medicine; Poslovni intervju; Radionice: Veštine onlajn komunikacije i onlajn reputacija – Kako se sve predstavljamo na internetu i identitet i tragovi u virtuelnom prostoru; Organizacija događaja; Predviđanje razvoja ekonomije u svetu do 2050. godine; Budućnost međunarodnih odnosa; Odsustvo kritičkog mišljenja, Naličje globalizacije i modernizacije: Slike i stereotipi o Podсахarskoj Africi.

Ove teme studenti su obrađivali na modulima:

- Budućnost socio-ekonomskog razvoja
- Veštine budućnosti
- Budućnost države i društva I.

Pored predavanja na modulima, studenti imaju prilike da slušaju i specijalna predavanja i radionice, učestvuju na psihološkim radionicama i pohađaju časove španskog jezika.

Beogradska otvorena škola razvija ogromnu mrežu koja broji preko 2400 saradnika, predavača, trenera, mentora i tutora iz akademske zajednice i poslovnog sektora. Radeći na kreiranju spoja između akademskog znanja i praktičnih veština, programski odbor pažljivo bira saradnike.

O PROGRAMU „STUDIJE BUDUĆNOSTI“

PROGRAM PRAKSE
Steknite pravu sliku o konkretnim radnim zadacima i probajte se u realnom radnom okruženju kroz naš program prakse u partnerskim organizacijama i institucijama.

UMREŽAVANJE
Jeste li znali da Beogradska otvorena škola okuplja 1065 nekadašnjih studenata u svojoj Alumni organizaciji? Završetkom programa i vi postajete njen deo i na taj način stičete najmanje 1065 preporuka, saradnika i prijatelja.

ZAVRŠNI RAD
Osvojite određenu oblast intenzivnim programom istraživanja i analize određene teme, a pre svega formirajte i ojačajte kritičko mišljenje. Izaberite jednu od dve ponuđene forme završnog rada: akademski rad ili predlog za praktičnu politiku.

O akademskom pisanju
Akademsom pisanjem podstaknite akademsku interakciju i unapredite kritičko mišljenje kroz unapređivanje metodoloških i istraživačkih kapaciteta.

O pisanju predloga za praktičnu politiku
Pisanjem ovog rada steknete znanja i veštine potrebne za izradu delotvornih predloga za praktičnu politiku (policy papers).

ZNANJA
Kritički i argumentovano pokrećite i učestvujte u debatama o budućnosti države i društva, Evrope i socio-ekonomskog razvoja.

VEŠTINE
Unapredite svoje veštine kao što su upravljanje stresom i vremenom, event management, onlajn reputacija i digitalna pismenost, kao i veštine javnog nastupa i poslovne komunikacije u cilju osnaživanja većih profesionalnih kapaciteta. Ne zaboravite da se veštine uče. Učimo ih zajedno!

BOŠ
DAUS
Društvo za otvoreno društveno učenje
Beogradske otvorene škole
www.boš.rs

BOŠ ima specijalno dizajniran sistem za monitoring i evaluaciju svojih programa, u kome ključnu reč imaju učesnici programa. Svaki student našeg programa ocenjuje predavače i trenere, ali i Beogradsku otvorenu školu kao organizatore. Rezultati evaluacija su dostupne na veb sajtu škole.

BOŠ prepoznaje lidere u različitim oblastima, spremne da menjaju i unapređuju sebe, svoje okruženje, zajednicu u kojoj žive i rade. One koji će radeći na svom profesionalnom i ličnom razvoju, razvijati i naše društvo i učiniti ga boljim. A ko su naši studenti, budući lideri našeg društva, kao i detaljno o programu pogledajte na novom veb sajtu www.bos.rs/daus. Ne propustite da pročitate [BOŠ dnevnik](#), koji su studenti 21. i 22. generacije vodili za Portal Mladi.

Fotografija sa dodele diploma 22. i 3. generacije i prijem 23. generacije studenata.

A ko su naši alumnnisti? www.bos.rs/daus/alumni

Kroz program za alumnniste Come back to school to enjoy and learn, održano je 3 okupljanja na različite aktuelne teme. U neformalnom druženju razgovarali smo o grčkoj krizi i ekonomskom modelu Grčke, sa domaćinom večeri Markom Malovićem sa Instituta za ekonomske nauke; o upravljanju ličnim finansijama sa Aleksandrom Đerić iz Narodne banke Srbije, Nenadom Maksićem iz Eurobanke, Radetom Rakočevićem iz Senzal Capitala, Darinkom Čubrilo iz CBRE-ja i Obradom Rankovićem iz Unique, a domaćin večeri je bio Čedomir Kokanović, partner advokatske kancelarije "Nikolić Kokanović Otašević"; O različitim licima Indonezije razgovarali smo sa Jasminom Bebom Kuka.

#PolitiKAS

PolitiKAS

Beogradska otvorena škola i Fondacija Konrad Adenauer (KAS) organizuju dvosemestralni obrazovni program „PolitiKAS“ za odabrane mlade lidere radi unapređenja političkog života Srbije. Obrazovni program namenjen je mladim ljudima iz Srbije, predstavnicima političkih stranaka desnog centra i umerene desnice i aktivistima organizacija građanskog društva koje u svom radu zastupaju te vrednosti. Cilj programa je da pruži dodatna znanja iz oblasti savremene političke teorije i prakse koja će doprineti unapređenju njihovog političkog rada, kao i da omogući umrežavanje polaznika radi podsticanja njihove saradnje značajne za uspešnije zastupanje ideja i vrednosti njihovih organizacija.

Program se zasniva na:

- Osnovnim konceptima unutrašnje i spoljne politike, demokratskim političkim institucijama i idejama, ekonomskoj i socijalnoj politici i procesima evropskih integracija
- Razvoju veština polaznika za timski rad, prezentaciju i javni nastup, pisanje predloga za praktičnu politiku i javno zastupanje, kao i srodne veštine
- Jačanju mreže mladih lidera iz političkih stranaka i organizacija građanskog društva koje zastupaju vrednosti i ideje desnog centra i umerene desnice.

Program PolitiKAS sastoji se od četiri modula:

- Politika I
- Politika II
- Ekonomska i socijalna politika
- Evropske integracije

Modul „Politika I“

Cilj modula je da polaznike informiše o značenju politike, političkog poretka i političke kulture i njihovim raznorodnim društvenim, kulturnim, istorijskim i drugim pojavnim oblicima. Pored toga posebna pažnja posvećena je razgovoru o vrednostima na kojima počiva moderna demokratska zajednica. Svrha modula je da polaznike upozna sa različitim segmentima demokratske organizacije društva i države, razvijanje demokratskih vrednosti i uverenja među studentima i njihovo pripremanje za aktivno učešće u demokratskoj tranziciji.

Modul „Politika II“

Na modulu Politika II studenti su se bavili ulogom verskih i etničkih identiteta u politici, sa posebnim osvrtom na demokratska i pluralna društva, ulogom nacija i nacionalnih država u modernoj evropskoj i balkanskoj istoriji, oblicima uređenja decentralizovanih političkih zajednica, međunarodnim odnosima u modernoj epohi, sa posebnim osvrtom na Srbiju i Balkan, kao i ljudskim građanskim i manjinskim pravima i mehanizmima njihove zaštite. Jedan od ciljeva kursa je i povezivanje bazičnih znanja o politici, građanskom društvu i demokratiji koja se polaznicima pružaju u okviru kursa Politika I sa znanjima neophodnim za adekvatno praćenje kursa Evropske integracije posvećenog pre svega Evropskoj uniji, kao načinu i mehanizmu demokratskog uređivanja izrazito identitetski pluralne zajednice evropskih naroda, čija institucionalna struktura još uvek ima odlike i međunarodne organizacije i složene države. Kroz seriju interaktivnih predavanja i radionica, polaznici će biti u mogućnosti da steknu nova i unaprede postojeća znanja kroz razgovor sa najeminentnijim predavačima u oblastima identiteta, ljudskih prava i međunarodnih odnosa.

Modul „Ekonomska i socijalna politika“

Studenti su se bavili značenjem ekonomske i socijalne politike i osnovnim problemima sa kojima se Srbija susreće u ovim oblastima. Posebna pažnja posvećena je vrednostima desnog centra u ekonomskoj i socijalnoj sferi, kao i konceptu socijalne tržišne privrede.

Modul „Evropske integracije“

Modul pruža informacije o institucionalnom i pravnom poretku Evropske unije, načinima kreiranja praktičnih politika i donošenja odluka, i konačno, najznačajnijim aspektima procesa pridruživanja i priključivanja Srbije Evropskoj uniji. Značajna pažnja posvećena je pitanjima evropskog identiteta i razvoja evropske ideje u političkoj misli.

U okviru obrazovnog programa „PolitiKAS“ u 2015. godini realizovan je:

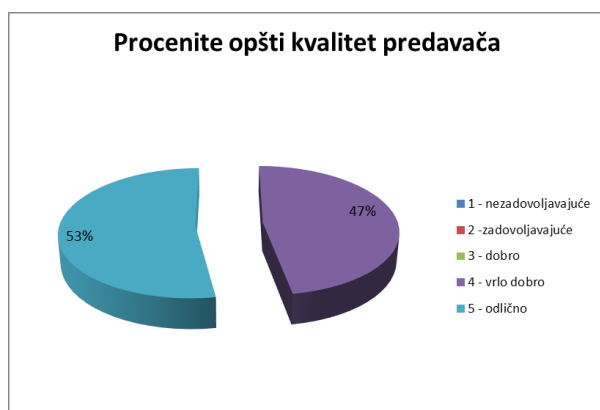
- Drugi semestar akademske 2014/15. godine za 20 studenata 6. generacije
- Prvi semestar akademske 2015/16. godine za 18 studenata 7. generacije

Tokom 2015.godine u prolećnom semestru održano je 21 predavanje u okviru dva modula: moduli Politika II i Ekonomska i socijalna politika za 20 studenata 6. generacije.

U jesenjem semestru održano je 20 predavanja u okviru dva modula: moduli Politika I i Evropske integracije za 18 studenata 7. generacije.

Evaluacija drugog semestra akademske 2014/15. godine (6. generacija)

Prosečna ocena predavača	
Modul: Politika II	4,88
Modul: Ekonomska i socijalna politika	4,87

Dodela sertifikata polaznicima VI generacije

Polaznici VI generacije obrazovnog programa „PolitiKAS“ su iz sledećih političkih i građanskih organizacija: Srpska napredna stranka (SNS, 4 polaznika); NOVA stranka (4 polaznika); Dosta je bilo Saša Radulović (4 polaznika); Ujedinjeni regioni Srbije (URS, 3 polaznika); Srpski pokret obnove (SPO, 3 polaznika) Evropski parlament mladih (1 polaznica); Srbija u pokretu (1 polaznik). Raspon starosti polaznika kreće se od 19 do 27 godina.

Polaznicima šeste generacije obrazovnog programa „PolitiKAS“ 19. maja 2015. godine dodeljeni su sertifikati, a tom prilikom je novinarka Danica Vučinić, najbolja predavačica programa po glasovima polaznika, održala specijalno predavanje „Odgovornost prema javnosti - odnos medijske i političke profesije“.

Upis VII generacije

Političke stranke desnog centra i umerene desnice i aktivisti organizacija građanskog društva prosledile su konkurs KAS-a za upis 7. generacije. Selekciona komisija je na osnovu unapred definisanih kriterijuma i motivisanosti kandidata odabrala 18 polaznika, vodeći računa o kvalitetu, ravnopravnoj rodnoj i teritorijalnoj, kao i stranačkoj zastupljenosti učesnika, s obzirom na prijavljene kandidate. Selekcioni proces zasniva se na prijavnim formularu (CV i dve preporuke) i intervjuima.

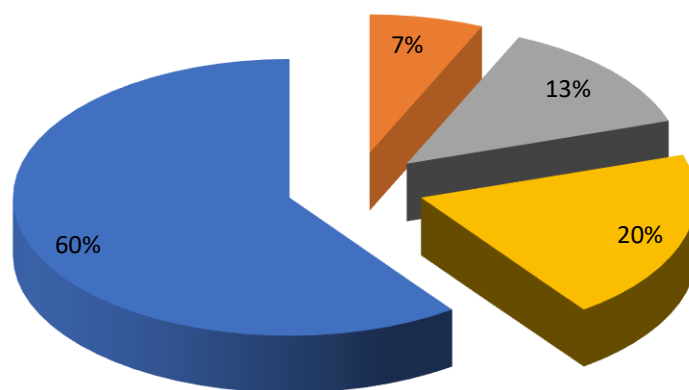
Održana je škola timskog rada za studente 7. generacije u Vrnjačkoj banji.

Evaluacija prvog semestra akademske 2015/16. godine (7. generacija)

Prosečna ocena predavača	
Modul: Politika I	4,73
Modul: Evropske integracije	4,53

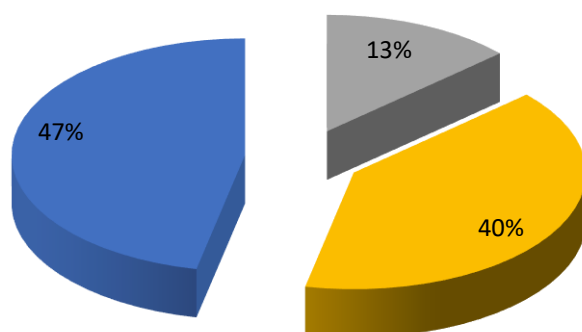
Ocenite količinu znanja/informacija koje ste na programu dobili

■ 1 - nezadovoljavajuće ■ 2 - zadovoljavajuće ■ 3 - dobro ■ 4 - vrlo dobro ■ 5 - odlično

Procenite opšti kvalitet predavača

■ 1 - nezadovoljavajuće
■ 2 - zadovoljavajuće
■ 3 - dobro
■ 4 - vrlo dobro
■ 5 - odlično

Studije holokausta

U okviru Studija holokausta:

- Realizovan je obrazovni program „Edukacija kroz kulturu sećanja – studije holokausta u Srbiji“ u Beogradu
- Nakon toga, realizovan je follow-up onlajn programa za 20 najistaknutijih polaznika i polaznica programa u saradnji sa Međunarodnom školom za obrazovanje o holokaustu Jad Vašem (Jerusalim, Izrael)
- Saradnja se nastavila kroz onlajn obrazovni program pod nazivom "Final Solution of the Jewish Problem" za čiji je kurikulum bio zadužen Jad Vašem, a za moderaciju BOŠ.

Portal Vera – znanje – mir

Portal „**Vera – Znanje – Mir**“ nastao 2004. godine kao deo regionalnog projekta „Internet u funkciji verskog obrazovanja i pomirenja u bivšoj Jugoslaviji“ za cilj ima:

- Informisanje, istraživanje i obrazovanje o ulozi religije u savremenom društvu
- Osnaživanje partnerstva građanskog društva, verskih zajednica i javnih vlasti radi jačanja verske tolerancije i ljudskih prava
- Promovisanje ljudska prava i manjinskih prava, koja uključuju verska prava
- Usmeravanje pažnje javnosti na rad crkava i verskih zajednica.

Portal objavljuje vesti, tekstove, analize, prikaze i informacije o novim publikacijama i projektima iz ovih oblasti, kao i konkurse, pozive za učešće na konferencijama, skupovima i različitim edukativnim programima.

Portal je 2015. godine unapređen i uključeni su novi mladi stručni ljudi u uređivački tim portala.

Akademsko savetovanje

Beogradska otvorena škola već 14 godina sprovodi program akademskog savetovanja. Ovim programom nastojimo da doprinesemo razvoju ljudskih resursa pojedinaca i ujedno utičemo na reformu visokoškolskog obrazovanja u Srbiji. BOŠ podstiče mlade da budu aktivni, informisani, obrazovani, demokratski osvešćeni i zaposleni građani.

Kroz program akademskog savetovanja BOŠ osnažuje kapacitete akademske zajednice u Srbiji nastojeći da zainteresovane studente informiše i sprovede kroz proces apliciranja za posle-diplomske i doktorske studije na nekim od najprestižnijih univerziteta u inostranstvu. Na ovaj način BOŠ podstiče akademsku mobilnost i razmenu znanja, nastavnih metoda i programa univerziteta iz inostranstva i univerziteta u Srbiji.

Od 2003. godine BOŠ je lokalna koordinaciona jedinica programa stipendija Fondacije za otvoreno društvo (Open Society Foundations – OSF, Scholarship Programs) kao i Centralno-evropskog univerziteta (Central European University). U 2015. godini BOŠ je omogućio studentima iz Srbije da apliciraju za stipendije za master i doktorske studije na Centralno-evropskom univerzitetu u Budimpešti, Mađarskoj, kao i na istraživačke projekte Fondacije za otvoreno društvo u zemljama širom Evrope i SAD-a. U 2015. godini 131 student iz Srbije je preko BOŠ-a aplicirao za CEU master i doktorske studije, a njih 23 je dobilo stipendiju.

U 2015. godini smo kroz saradnju sa OSF-om raspisali konkurs za istraživačke projekte u okviru Programa **Civil Society Scholar Awards**. Program podstiče međunarodnu akademsku mobilnost, kako bi se doktorantima, članovima akademske zajednice i zaposlenima u visokoškolskim institucijama omogućio pristup sredstvima neophodnim za njihov dalji profesionalni razvoj. U praktičnom smislu, ovaj program omogućava doktorantima i zaposlenima u visokoškolskim institucijama da sprovedu istraživački projekat koji je deo njihove doktorske teze, ili neke druge specijalizacije, na nekoj od prestižnih obrazovnih institucija u Evropi i SAD-u. Program podržava inovativne projekte koji obogaćuju istraživanje, olakšavaju razmenu ideja i pomažu da se uspostave i izgrade međunarodne mreže. Zahvaljujući ovoj stipendiji, 6 najboljih istraživačkih projekata je dobilo podršku u akademskoj 2015/16. godini, a na konkurs za narednu godinu pristiglo je 40 aplikacija doktoranata i zaposlenih u visokoškolskim institucijama u Srbiji.

Godinu iza nas su obeležile i aktivnosti na jačanju OSF regionalne alumni mreže koju čine više od 300 osoba angažovanih u akademskoj zajednici, javnoj upravi i poslovnoj zajednici u zemljama Zapadnog Balkana. Od juna do decembra 2015. godine BOŠ je sprovodio projekat “**Jačanje OSF Alumni mreže u Srbiji i na Zapadnom Balkanu**” kao dela inicijative za unapređenje saradnje među alumnistima programa stipendija Fondacije za otvoreno društvo. Glavni rezultat projekta je ojačana mreža za saradnju alumnista na regionalnom nivou i njihovih pozicija u vođenju regionalnog dijaloga koji se odnosi na socijalna, politička i obrazovna pitanja.

Ključni rezultati na projektu su bili:

- Kreirana je platforma za regionalnu saradnju alumnista Fondacije za otvoreno društvo i formirani su regionalni alumni istraživački timovi
- Deset OSF alumni istraživačkih timova je prošlo kroz mentorski rad na kreiranju sažetaka praktičnih politika
- Održana je regionalna alumni konferencija „MIND the GAP: Bridging Research and Policy Development in European Integration of the Balkans“ u kojoj je učestvovalo 38 alumnista OSF-a iz Srbije, Makedonije, Bosne i Hercegovine i Kosova
- 10 sažetaka praktičnih politika koji obrađuju različite probleme u procesu evropskih integracija zemalja Zapadnog Balkana je predstavljeno na konferenciji i objavljeno na veb sajtu BOŠ-a
- Ojačani su kapaciteti 38 selektovanih alumnista OSF-a u oblasti javnog zagovaranja kroz trening „From Research to Advocacy - Understanding the Importance of Evidence Based Policy Making in European Integration Process“ za 38 održanog tokom konferencije „MIND the GAP: Bridging Research and Policy Development in European Integration of the Balkans“.

U partnerstvu sa **Centralno-evropskim univerzitetom (CEU)** u 2015. godini BOŠ je radio na informisanju, promovisanju i administriranju stipendija za master i doktorske studije na ovom univerzitetu. Program studija na CEU BOŠ je predstavio na 2 sajma obrazovanja (Univerziteti sajam stipendija, 8. oktobar, Beograd i Sajam obrazovanja Zvonce 28. oktobar – 1. novembar) i organizovao info sesiju za zainteresovane studente u prostorijama BOŠ-a (28. decembar, 2015).

Akademski savetnik BOŠ-a održala je preko 120 konsultacija sa zainteresovanim studentima koji su pripremali svoje aplikacije za CEU za školsku 2015/16 i za školsku 2016/2017. Za školsku 2015/16. godinu iz Srbije je pristiglo 63 aplikacije, a 15 studenata se upisalo na neki od master ili doktorskih programa na CEU. Upisani studenti pohađali su pripremnu sesiju u BOŠ-u pred odlazak na studije. Tom prilikom budući studenti su se susreli sa predstavnicima alumni mreže CEU-a u Srbiji koja broji više od 200 ljudi.

CEU Alumni mreža je u 2015. prvi put dodelila stipendiju za dodatni podsticaj aktivnih studenata iz Srbije koji su upisani na CEU. Ovo je još jedan vid podrške studentima, ali i rezultat aktivnog rada CEU alumni mreže u Srbiji.

Za školsku 2016/2017. godinu konkurs za stipendije na ovom univerzitetu raspisan je u novembru 2015. Do kraja godine više od 70 osoba je bilo na individualnim konsultacijama u vezi sa programima studiranja na Centralno- evropskom univerzitetu (CEU).

Konferencija „MIND the GAP: Bridging Research and Policy Development in European Integration of the Balkans“
19 - 20.11.2015.godine.

Pripremna sesija za buduće studente
Centralno-evropskog univerziteta
14.08.2015.godine

Prezentacija programa stipendija
Centralno-evropskog univerziteta
28.12.2015.godine

Karijerno savetovanje

- Kroz onlajn karijerno savetovanje i informisanje pojedinaca preko **portala BOŠ karijera (karijera.bos.rs)** realizovano je **preko 70 individualnih karijernih onlajn savetovanja**
- **151 000 posetilaca** sajta BOŠ karijera dobilo je informacije u vezi sa obrazovanjem, zanimanjem, pisanjem CV-ja, upravljanjem karijerom.

Strateški cilj 2: Unapređenje javnih politika

Beogradska otvorena škola unapređuje proces razvoja i sprovođenja javnih politika kroz javno zagovaranje, podršku u primeni politika, monitoring i evaluaciju. BOŠ doprinosi kvalitetu javnih politika kroz kreiranje predloga javnih politika zasnovanih na činjenicama i dokazima.

BOŠ doprinosi unapređenju javnih politika u sledećim oblastima:

- # dobro upravljanje
- # energija, klima i životna sredina
- # evropske integracije
- # omladinska politika
- # reforma obrazovanja
- # unapređenje zapošljivosti.

Jačanje istraživačkih kapaciteta BOŠ-a

Strateškim planom BOŠ-a 2015-2018. predviđeno je jačanje istraživačkih kapaciteta organizacije, unapređenje organizacione kulture i transparentnosti, kao i unapređenje sistema kontrole kvaliteta istraživačkih proizvoda.

Obezbeđivanje institucionalne podrške za godišnje aktivnosti Beogradske otvorene škole prepoznato je kao funkcionalna način za doprinos jačanju unutrašnje strukture i kapaciteta organizacije. U 2015. godini BOŠ je obezbedio institucionalnu podršku Think Tank Fund-a (TTF) Fondacije za otvoreno društvo. Takođe, BOŠ, je obezbedio trogodišnju podršku za istraživačke aktivnosti u okviru Programa „Evropa za građane i građanke“ Evropske unije.

Institucionalna podrška Think Tank Fund-a

Na osnovu ranijih postignuća i prepoznajući potencijale BOŠ-a Fondacija za otvoreno društvo je u 2015. godini pružila institucionalnu podršku istraživačkim aktivnostima u BOŠ-u kroz Think Tank Fund (TTF).

Saradnja sa TTF-om je započeta u junu 2015. Program podrške podrazumeva trogodišnju saradnju TTF-a i Beogradske otvorene škole. Priprema programa saradnje za drugu godinu projekta je u toku. Cilj institucionalne podrške je da se unaprede istraživački kapaciteti, komunikacija i sistem upravljanja istraživačkim aktivnostima Beogradske otvorene škole.

Institucionalna podrška TTF-a treba da omogući transformaciju BOŠ-a ka organizaciji čiju značajnu komponentu predstavlja istraživanje javnih politika i javno zagovaranje praktično-političkih rešenja. Institucionalna podrška treba da unapredi istraživačke kapacitete BOŠ-a u tri segmenta:

- Kvalitet istraživanja javnih politika i upotreba inovativnih istraživačkih metoda

- Unapređenje komunikacije i povećanje vidljivosti istraživačkih proizvoda BOŠa
- Unutrašnji razvoj i upravljanje istraživačkim aktivnostima u okviru BOŠa.

BOŠ je formirao tim od 11 istraživača čiji su kapaciteti ojačani kroz obuke, studijske posete i mentorsku podršku.

Unapređenju kvaliteta istraživanja javnih politika doprinele su obuke:

- Uvod u analizu javnih politika
- Istraživačke tehnika i metode
- Upotreba onlajn istraživačkih alata
- Dizajn i sprovođenje istraživanja javnih politika.

Tokom 2015. godine započet je rad na izradi politike kontrole kvaliteta istraživačkih proizvoda BOŠa u okviru kog su održane dve mentorske radionice.

U 2015. u okviru programa jačanja istraživačkih kapaciteta BOŠ-a postignuti su sledeći rezultati:

- Izrađena dva sažeta predloga za praktičnu politiku (policy briefs) u okviru mentorskog rada na dizajnu i sprovođenju istraživanja javnih politika
 - # Unapređivanje kvaliteta Nacionalnog programa stručnih praksi
 - # Zadovoljavanje forme: Organizacije civilnog društva u kreiranju javnih politika u procesu pregovora o pristupanju Srbije EU
- Izrađen Nacrt politike kontrole kvaliteta istraživačkih proizvoda BOŠ-a
- Izrađeni kurikulum, metodologija i trening materijali za sledeće treninge: a) Uvod u analizu javnih politika, b) Istraživačke tehnike i metode, c) Upotreba onlajn istraživačkih alata, d) Dizajn i sprovođenje istraživanja javnih politika
- Unapređene postojeće procedure za spoljašnju i unutrašnju kontrolu kvaliteta istraživačkih proizvoda BOŠ-a
- Unapređen proces umrežavanja sa istraživačkim organizacijama u zemlji i regionu Zapadnog Balkana
- Unapređena znanja i veštine za istraživački dizajn i sprovođenje istraživanja javnih politika.

U toku 2015. godine uspostavljena je saradnja sa istraživačkim organizacijama iz regiona. Članovi istraživačkog tima BOŠa posetili su sledeće istraživačke organizacije iz regiona: Institut Alternativa iz Crne Gore, Analitka iz Bosne i Hercegovine, Centar za istraživanje i kreiranje javnih politika iz Makedonije i Budimpeštanski institut za analizu javnih politika iz Mađarske.

Institucionalna podrška TTF-a direktno doprinosi ostvarenju strateškog cilja 2 – unapređenje razvoja, primene i kvaliteta javnih politika kroz osmišljavanje, javno zagovaranje i podršku primeni ovih javnih politika.

Institucionalna podrška BOŠ-u u okviru Programa „Evropa za građane i građanke“

Beogradska otvorena škola je 2015. godine potpisala trogodišnji ugovor o partnerstvu sa Izvršnom agencijom za obrazovanje, audio-vizuelnu i kulturnu politiku Evropske komisije (*Education, Audiovisual and Culture Exectuvie Agency, European Commission*) u okviru programa „Evropa za građane i građanke“. Uspostavljena saradnja omogućava BOŠ-u institucionalnu podršku Evropske komisije za razvijanje unutrašnjih kapaciteta i unapređenje rada i delovanja u strateškim oblastima BOŠ-a, koje su istovremeno u skladu sa ciljevima programa „Evropa za građane i građanke“.

Osnovni cilj programa je osnaživanje demokratskog i građanskog učešća na nivou Evropske unije kroz unapređenje znanja o procesu kreiranja politika i donošenja odluka i promociju mogućnosti društvenog i interkulturalnog angažmana i volontriranja na nivou EU. Oblasti delovanja BOŠ-a, koje su uključene u program podrške, su evropske integracije, dobro upravljanje, obrazovanje i omladinska politika. Institucionalna podrška je usmerena, prvenstveno, ka jačanju istraživačkih kapaciteta BOŠ-a za kvalitetan i na činjenicama zasnovan razvoj javnih politika i zagovaračkih kapaciteta za njihovu primenu.

Tokom 2015. godine, podržane aktivnosti bile su grupisane u četiri paketa:

- Sprovođenje regionalnog istraživanja o učešću građana u procesu evropskih integracija u svim državama Zapadnog Balkana
- Izradu regionalnog priručnika za učešće građana
- Uspostavljanje E(U)-laboratorije, odnosno unapređenje i bolje povezivanje BOŠ portala "Progovori o pregovorima", mesečnog elektronskog biltena "Progovori o pregovorima", Android aplikacije "Evropa za poneti" i platforme "Videopedija"
- Održavanje dve regionalne konferencije.

Pored osnovnih aktivnosti, institucionalna podrška je omogućila studijske posete think tank organizacijama, konferencijama i različitim događajima u regionu i u Evropskoj uniji. Pomoću podrške obnovljen je fond knjiga BOŠ biblioteke. Takođe, ključne publikacije iz oblasti evropskih integracija su prevedene na engleski jezik.

U 2015. u okviru institucionalne podrške jačanja unutrašnjih istraživačkih i zagovaračkih kapaciteta BOŠ-a, postignuti su sledeći rezultati:

- Realizovano je regionalno istraživanje u saradnji sa Centrom za razvoj nevladinih organizacija (Podgorica, Crna Gora) i timom istraživača sa Univerziteta u Trentu (Italija) i izrađena je studija praktične politike (Policy Study)
Čekajući EU: Uloga organizacija civilnog društva u novom pristupu proširenja prema Zapadnom Balkanu / Out of the EU Waiting Room: Civil Society Participation in the Light of the New Approach to Enlargement to the Western Balkans
- Izrađen je priručnik za učešće građana u procesu evropskih inetgarcija, koji je preveden na albanski, makedonski i engleski jezik

Priručnik za monitoring procesa pristupnih pregovora / Guide for monitoring the EU Accession Negotiations Process

- Android aplikacija "Evropa za poneti" je tehnički i sadržinski prilagođena svim državama Zapadnog Balkana i prevedena je na regionalne jezike
- Portal "Progovori o pregovorima" je redizajniran u skladu sa potrebama procesa i sa ciljem pojednostavljivanja korišćenja portala od strane korisnika
- Organizovane su dve regionalne konferencije u Beogradu, kroz koje su ključni rezultati rada BOŠ-a u oblasti evropskih integracija i dobrog upravljanja predstavljeni na regionalnom i na EU nivou

Move.Link.Engage. Učešće građana u procesu donošenja odluka u kontekstu evropskih integracija, 30. oktobar 2015. godine

Čekajući EU: Uloga OCD u novom pristupu politike proširenja, 16. i 17. decembar 2015. godine

- Organizovana je radionica za uspostavljanje partnerstava i razvijanje projektnih ideja u okviru programa "Evropa za građane i građanke" u saradnji sa Kancelarijom za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije. Radionica je održana 29. oktobra 2015. godine i predstavljala je uvod u **Move.Link.Engage** konferenciju
- Unapređeni su istraživački kapaciteti BOŠ-a i unapređeno je umrežavanje sa think tank organizacijama i institutima iz regiona i iz EU
- Uspostavljena je saradnja sa 7 organizacija civilnog društva iz regiona: Cenzurom + (Hrvatska), Centrom za razvoj nevladinih organizacija (Crna Gora), Centrom za demokratsku tranziciju (Crna Gora), Centrom za monitoring i istraživanje (Crna Gora), Institutom "Alternativa" (Crna Gora), Centrom za istraživanje i kreiranje politika (Makedonija) i Partnerima Albanije (Albanija). Saradnja je uspostavljena ili kroz studijske posete ili učešćem organizacija u aktivnostima u okviru institucionalne podrške, kao što je sprovođenje regionalnog istraživanja i/ili učešće u regionalnim konferencijama
- Uspostavljena saradnja je rezultirala sa dva podneta predloga projekta u okviru programa Evrope za građane i građanke sa Cenzurom + (Hrvatska) i sa Centrom za razvoj nevladinih organizacija (Crna Gora); učešćem Centra za monitoring i istraživanje (Crna Gora) u OSF Alumni konferenciji „MIND the GAP: Bridging Research and Policy Development in European Integration of the Balkans“; saradnjom na novom istraživanju u okviru novog ciklusa institucionalne podrške u 2016. godini sa Institutom Alternativa (Crna Gora); mentorskom podrškom BOŠ istraživačima i istraživačicama kroz studijski boravak u Institutu Aletrantiva (Crna Gora) i Centru za istraživanje i kreiranje politika (Makedonija) u okviru Think Tank Fund podrške u 2016. godini.

Zahvaljujući institucionalnoj podršci napravljen je prostor da se odgovornost, transparentnost i participativnost procesa evropskih integracija promovišu na nivou regiona Zapadnog Balkana i da se radi na uspostavljanju jedinstvenog regionalnog pristupa civilnog društva prema ovom procesu. Na ovaj način, BOŠ inicijativa "Progovori o pregovorima" je dobila regionalnu dimenziju.

Sektorske organizacije civilnog društva

Sektorske organizacije civilnog društva (SEKO) predstavljaju konsultativni mehanizam koji je uspostavila Kancelarija za evropske integracije u cilju saradnje sa OCD u planiranju, programiranju, praćenju i izveštavanju o sredstvima EU i razvojnoj pomoći. Na ovaj način unapređuje se transparentnost procesa planiranja i programiranja međunarodne razvojne pomoći i podstiče učešće civilnog društva u procesu donošenja odluka.

Beogradska otvorena je vodeća organizacija u SEKO-u za ljudske resurse i članica konzorcijuma SEKO-a za reformu javne uprave.

SEKO za reformu javne uprave u 2015.

U 2015. godini SEKO za reformu javne uprave, gde je BOŠ deo vodećeg konzorcijuma, realizovao je svoje aktivnosti prema Akcionom planu koji je usvojen početkom godine. U oblasti jačanja sopstvenih kapaciteta SEKO za reformu javne uprave je organizovao radionicu 29. januara 2015, kako bi upoznao mrežu SEKO o novinama u procesu programiranja IPA 2 kao i o funkcionisanju uspostavljenih Operativnih struktura za IPA 2 i početak sprovođenja projekata decentralizovanog sistema upravljanja fondovima EU. Takođe, na radionici je organizovana diskusija o predstavljenim prioritetima u sektoru javne uprave u periodu do 2017 godine i članice SEKO za reformu javne uprave su kroz diskusiju definisali svoje stavove koje će zastupati tokom konsultacija sa DEU/EK, donatorima i predstavnicima organizacija civilnog društva na drugi nacrt Akcionih dokumenata. Takođe, diskutovalo se i o korišćenju budžetske sektorske pomoći od strane naše zemlje kao metodu upotrebe IPA fondova. Usaglašen je stav da članice SEKO za reformu javne uprave smatraju da u ovom momentu nije dobro da Srbija koristi sektorsku budžetsku pomoć kao metod korišćenja sredstava iz IPA II zbog negativnih efekata na izgradnju kapaciteta u nacionalnoj administraciji koji će biti od ključnog značaja za administrativni kapacitet zemlje za korišćenje strukturnih fondova. Nakon niza održanih sastanaka urađen je pravilnika o radu SEKO za reformu javne uprave, koji je usvojena 13. februara 2015. godine

SEKO za reformu javne uprave je pripremao inpute i komentare za učešće u konsultacijama sektorskih radnih grupa sa donatorima i predstavnicima organizacija civilnog društva o Sektorskim planskim dokumentima i Akcionim dokumentima za IPA 2015 kao i o početku programiranja za IPA 2016. godinu. Komentare na AD IPA 2015. godinu za Sektor reforma javne uprave je uputio NIPAK Tehničkom sekretarijatu u julu 2015. godine.

Predstavnik BOŠ kao član vodećeg konzorcijuma SEKO za reformu javne učestvovao je u revidiranju Akcionog plana za sprovođenje Strategije reforme javne uprave u Republici Srbiji za period 2015-2017.godine kao član Stručnog tima. Pored toga učestvovao je i na sastanku Sektorskog odbora za praćenje I komponente IPA – Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija održanog 19. juna 2015. godine.

Predstavnici SEKO za reformu javne uprave su uzeli učešće i u aktivnostima SEKO mreže kroz radionice za sektorske organizacije civilnog društva „Ka boljim organizacionim kapacitetima” i „SEKO mehanizam – da se bolje čujemo i vidimo“.

Kako je Strategijom reforme javne uprave u RS i Akcionim planom za njeno sprovođenje predviđena četvorostepena struktura za poslove koordinacije i praćenja sprovođenja reforme javne uprave, formirana je Međuministarska projektna grupa za stručne poslove u koordinaciji i praćenju procesa sprovođenja Strategije reforme javne uprave u Republici Srbiji za period 2015. do 2017. godine.

Članovi vodećeg konzorcijuma SEKO za reformu javne uprave su imenovani u Međuministarsku projektnu grupu i predstavnik BOŠ-a je tokom 2015. godine učestvovao na tri sastanka grupe.

SEKO za ljudske resurse u 2015.

Beogradska otvorena škola koordinira SEKO za razvoj ljudskih resursa i društveni razvoj (HRSD SEKO) od uspostavljanja SEKO mehanizma, 2011. godine. HRSD SEKO obuhvata veliki broj oblasti i prati proces implementacije reformi koje se tiču obrazovanja, zapošljavanja, socijalnog uključivanja, zdravlja i mladih. Ova mreža je administrirana od strane konzorcijuma koji čine: Beogradska otvorena škola (vodeća organizacija), Beogradski fond za politički izuzetnost, Evropski pokret u Srbiji i Smart Kolektiv. Kao rezultat aktivnog rada BOŠ-a, 15. jula 2015. godine potpisan je Ugovor o saradnji između Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade Republike i Beogradske otvorene škole. Ugovor o saradnji ima za cilj da pruži finansijsku podršku i pomoć HRSD SEKO kako bi podstakli veće učešće civilnog društva u procesu programiranja međunarodne razvojne pomoći, pre svega IPA II sredstava. Ovo je prvi put od osnivanja SEKO mehanizma da je neka vodeća organizacija dobila finansijsku podršku.

Tokom 2015. godine realizovana je analiza kapaciteta članica, analiza projekata finansiranih kroz IPA I, obuka za organizacije članice i poslali su komentari na Akcioni dokument za 2016. godinu. Početkom godine je raspisan konkurs za nove članice, a starim članicama je poslat upitnik vezano za analizu kapaciteta. Danas, HRSD SEKO broji 47 aktivnih organizacija civilnog društva, što je za 60% više nego ranijih godina.

#Dobro upravljanje

Beogradska otvorena škola od 2012. godine sprovodi projekte koji unapređuju transparentnost i odgovornost organa javne vlasti u Republici Srbiji. Potreba za ovakvim projektima je prepoznata usled nedostatka transparentnosti i odgovornosti u radu organa javne vlasti. Transparentnost i odgovornost predstavljaju evropske principe dobrog upravljanja na kojima je utemeljena i reforma javne uprave u Republici Srbiji. Evropski principi dobrog upravljanja su transparentnost, odgovornost, odgovaranje na potrebe građana, participacija građana, efikasnost i efektivnost.

Za odgovornije univerzitete u Srbiji

Tokom 2015. godine, Beogradska otvorena škola je sprovela poslednju godinu inicijative „Za odgovornije univerzitete u Srbiji“, čiji je fokus bio na transparentnosti i odgovornosti univerziteta u Srbiji, a započela projekat u čijem fokusu su transparentnost i odgovornost lokalnih samouprava Republike Srbije.

U okviru projekta „Za odgovornije univerzitete u Srbiji“ realizovana je završna godina četvorogodišnje inicijative. Cilj projekta je bilo podizanje transparentnosti visokoškolskih institucija u Srbiji, dok su specifični ciljevi bili:

1. Podizanje nivoa transparentnosti 20 najmanje transparentnih fakulteta kroz izradu i zagovaranje preporuka za unapređenje transparentnosti
2. Unapređenje medijskog pokrivanja teme netransparentnog sistema visokog školstva u Srbiji
3. Podići nivo razumevanja o temi transparentnosti i njenoj važnosti za kvalitet studija kod ciljnih grupa projekta i
4. Konstantno informisanje javnosti o transparentnosti i korupciji u visokoškolskim institucijama u Srbiji.

Ključne aktivnosti ovog projekta su bile sledeće:

1. Revizija metodologije za istraživanje transparentnosti
2. Razvoj preporuka za jačanje transparentnosti univerziteta
3. Diseminacija preporuka za jačanje transparentnosti univerziteta
4. Kampanja za podizanje transparentnosti
 - 4.1. Sastanci sa studentskim predstavnicima
 - 4.2. Sastanci sa predstavnicima univerziteta
5. Završna konferencija.

Revizija metodologije za istraživanje transparentnosti je izvršena u pravcu kreiranja liste informacija koje čine minimum transparentnosti, umesto dosadašnje liste konkretnih dokumenata. Potreba za ovom aktivnošću je prepoznata u prethodnim godinama inicijative budući da se različite informacije od javnog značaja nalaze unutar dokumenata sa različitom svrhom i namenom, u zavisnosti od fakulteta i univerziteta. Preporuke za jačanje transparentnosti su kreirane u odnosu na metodologiju za istraživanje transparentnosti i za svaki pojedinačni nivo transparentnosti (ocene 1,2,3, i 4). Preporuke se zasnivaju na konkretnim koracima koje univerzitet može da sprovede kako bi se povećala transparentnost u radu. Budući da su u 2015. godini posebno bili aktuelni plagijati kao tema u akademskoj zajednici, projektni tim je iskoristio aktuelnost teme za promovisanje transparentnosti i odgovornosti kao važnih postulata u radu univerziteta. Sprovedeno je istraživanje transparentnosti, obuhvatajući 144 fakulteta (svi državni i privatni fakulteti sa akreditacijom). Zahvaljujući preporukama koje je razvio istraživački tim projekta, 47 fakulteta je unapredilo transparentnost u svom radu. Kampanja za veću odgovornost i transparentnost u radu fakulteta je došla do skoro 20.000 ljudi, putem društvenih mreža i javnih događaja. Beogradska otvorena škola, budući da se već četvrtu godinu za redom bavi ovom temom, prepoznata je u medijima kao relevantna institucija u ovoj oblasti, a istraživački tim kao relevantni sagovornici kako od strane stručnjaka u temi i organizacija, tako i od strane medija. U okviru gostovanja na Radio Beogradu 1, u emisiji „U središtu pažnje“, istraživački tim se osvrnuo na četvorogodišnju inicijativu i na rezultate postignute u 2015. godini. Tokom 2015. godine, objavljeno je oko 150 članaka i drugih tekstova na temu transparentnosti i odgovornosti visokoškolskih institucija, koji su dostupni na sajtu www.univerziteti.bos.rs. Projektni tim je usko sarađivao sa Klubom 500, udruženjem koje okuplja doktorante iz Srbije koji su završili doktorske studije u inostranstvu, a sastao je sa studentskim predstavnicima sa Filozofskog fakulteta, koji je ocenjen kao netransparentan fakultet. Projektni tim se takođe sastao sa predstavnicima sledećih univerziteta: Univerzitet u Nišu, Univerzitet u Kragujevcu, Univerzitet u Prištini, Univerzitet u Beogradu, Univerzitet umetnosti u Beogradu. Tokom ovih sastanaka promovisane su preporuke za podizanje transparentnosti.

Završetak projekta je obeležila finalna konferenciju u Domu omladine, koja je okupila oko 50 učesnika - predstavnika akademske i stručne javnosti. O vrlo aktuelnom i gorućem problemu plagijata u sprskoj akademskoj zajednici na konferenciji su govorili bivša profesorka Elektrotehničkog fakulteta Univerziteta u Beogradu dr Srbijanka Turajlić, prof. dr Jasminka Hasanbegović, redovna profesorka Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu i dr Jovo Bakić, docent na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Konferencija je organizovana u saradnji sa Klubom 500.

Projekat „Za odgovornije univerzitete u Srbiji“ podržao je Međunarodni centar Ulof Palme.

Jačanje lokalne transparentnosti

Tokom 2015. godine, sproveden je deo projekta „Jačanje lokalne transparentnosti“, u partnerstvu sa Topličkim centrom za demokratiju i ljudska prava, a u saradnji sa Stalnom konferencijom gradova i opština (SKGO). Projekat je podržala Evropska unija predstavljena kroz Delegaciju Evropske unije u Republici Srbiji, a sufinansirala Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije.

Cilj ovog projekta je bio doprinos vladavini prava, transparentnosti i odgovornosti javne uprave u procesu evropskih integracija, jačanjem uloge civilnog društva. Specifični ciljevi su bili sledeći: 1. Jačanje transparentnosti i odgovornosti lokalnih samouprava, te samim tim smanjenje povoljnih uslova za korupciju na lokalnom nivou; 2. Jačanje uloge i efikasnosti u radu lokalnih organizacija civilnog društva na polju podizanja transparentnosti i odgovornosti lokalnih samouprava; 3. Omogućavanje učešća građana u procesu donošenja odluka i unapređivanje dijaloga između civilnog društva i vlasti na lokalnom nivou; 4. Kreiranje i zagovaranje praktične politike i zakonskog okvira za onlajn dostupnost dokumenata od javnog značaja nastalih u radu lokalne administracije; 5. Podići svest o značaju transparentnosti i odgovornosti u radu lokalne samouprave u okviru borbe protiv korupcije.

Projekat je obuhvatio 50 lokalnih organizacija civilnog društva, 123 opštine i 23 grada u Republici Srbiji (sve lokalne samouprave u Srbiji bez teritorije Kosova), mrežu načelnika opštinskih uprava (koja funkcioniše u okviru SKGO), državne institucije koje se bave transparentnošću javne uprave (Poverenik za pristup informacijama od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, Državna revizorska institucija) kao i donosioce odluka u Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave.

U okviru ovog projekta sprovedene su sledeće aktivnosti: 1. Analiza transparentnosti svih lokalnih samouprava u Srbiji; 2. Jačanje kapaciteta lokalnih samouprava za veću onlajn dostupnost dokumenata i veću transparentnost; 3. Razvoj i objava onlajn baze podataka i rezultata istraživanja transparentnosti; 4. Program jačanja kapaciteta lokalnih udruženja građana; 5. Izrada studije praktične politike sa preporukama; 6. Nacionalna i lokalna kampanja javnog zagovaranja za unapređenje transparentnosti i više inicijativa u polju antikorupcije.

Analiza transparentnosti je sprovedena u dva istraživačka ciklusa, od kojih je prvi realizovan u 2015. godini, od 11. februara do 30. jula. Istraživanje je obuhvatilo analizu dostupnosti informacija od javnog značaja, posebno analizu informatora o radu lokalnih samouprava. Rezultati su pokazali da je transparentnost lokalne samouprave u Srbiji veoma niska, i da lokalne samouprave ne objavljuju osnovne podatke o svom poslovanju, o uslugama koje pružaju građanima, a da nijedna lokalna samouprava nema informator o radu koji u potpunosti odgovara zakonskim propisima.

Projektni tim je preko Stalne konferencije gradova i opština, saradnika na projektu, imao priliku da predstavi projektne ciljeve i aktivnosti pred 80 načelnika opštinskih uprava, a u okviru programa Savetovanja o dostupnosti informacija od javnog značaja da okupi 35 predstavnika najmanje transparentnih opština. Savetovanje je obuhvatilo i pojedinačne konsultantske sesije o konkretnim merama i preporukama za unapređenje informatora o radu tih opština. Nakon programa savetovanja, određene opštine su nastavile redovne konsultacije sa projektnim timom u vezi sa konkretnim problemima u okviru teme, a takođe i značajno unapredile sadržaje svojih informatora o radu.

Tokom istraživačkog procesa, putem zahteva za pristup informacijama od javnog značaja sakupljeno je oko 1200 dokumenata/informacija od javnog značaja, koje nisu bile dostupne na sajtovima opština. Sada se svi ovi dokumenti, kao i rezultati istraživanja, nalaze na sajtu www.dostup.no, na raspolaganju javnosti. Baza je redovno ažurirana novim podacima i informacijama.

Verujući da udruženja građana, pogotovo ona u lokalnim malim zajednicama, mogu da unaprede svoju zajednicu u svakom segmentu, pa i u segmentu odgovornosti i transparentnosti svojih lokalnih samouprava, Beogradska otvorena škola je ostvarila saradnju sa i umrežila 50 udruženja koja se bave ovom temom. Ta udruženja su imala priliku da tokom dvodnevnog programa jačanja kapaciteta dobiju informacije i znanja o temi od stručnjaka u oblasti, kao što su poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti Rodoljub Šabić, vrhovni državni revizor Duško Pejović, predstavnici donatorske zajednice u Srbiji, Danilo Milić iz Međunarodnog centra Ulof Palme i Miodrag Milosavljević iz Fondacije za otvoreno društvo. Beogradska otvorena škola je ostvarila najbližu saradnju sa pet udruženja građana, koji su u okviru Programa podrške udruženjima kroz dodelu malih grantova dobili priliku i finansijska sredstva da u svojim lokalnim zajednicama sprovedu tromesečne projekte u cilju podizanja lokalne transparentnosti najmanje transparentnih opština, a to su Blace, Sečanj, Mali Zvornik, Opovo i Loznica.

Rezultati koji su ostvareni tokom 2015. godine su:

1. Kreirana metodologija za istraživanje transparentnosti lokalnih samouprava;
2. Koristeći se tom metodologijom sprovedeno je istraživanje u 169 jedinica lokalne samouprave koje je obuhvatilo analizu dostupnosti informacija od javnog značaja i analizu informatora o radu lokalnih samouprava, čime je ocenjen nivo njihove transparentnosti.;
3. Kreiran je sajt www.dostup.no
4. Objavljena baza 1200 dokumenata/informacija od javnog značaja, koje nisu bile dostupne, a sada su sa rezultatima istraživanja na raspolaganju javnosti na sajtu www.dostup.no

Krunu projekta označiće konkretna promena u okviru javne politike, zagovaranjem veće proaktivne transparentnosti (suprotno dostupnosti informacija na zahtev) organa javne vlasti. Više o tome je dostupno u okviru publikacije „Proaktivna transparentnost lokalnih samouprava: neophodan element dobre uprave i uslov za participaciju građana“.

Finalna konferencija „Odgovornost akademske zajednice“, u okviru projekta „Za odgovornije univerzitete u Srbiji“

Program jačanja kapaciteta organizacija civilnog društva „Imamo nešto protiv korupcije“, u okviru projekta „Jačanje lokalne transparentnosti“

Projekat ReForce – „Jačanje uloge organizacija civilnog društva u razvoju zajednice i reformi javne uprave“

Početkom 2015. godine BOŠ je organizovao završnu konferenciju na projektu "ReForce - Jačanje uloge organizacija civilnog društva u razvoju zajednice i reformi javne uprave".

Projekat je realizovan u okviru Programa „Podrška civilnom društvu“ (Civil Society facility) uz podršku Delegacije EU u Srbiji i Kancelarije za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije.

BOŠ je ovaj projekat realizovao u partnerstvu sa Stalnom konferencijom gradova i opština.

Završna konferencija, održana je 28. januara 2015. godine, služila je prezentaciji rezultata projekta, ali je istovremeno predstavljala i konsultativni sastanak na nacionalnom nivou sa prisutnim predstavnicima organizacija civilnog društva i javnih vlasti sa lokalnog i sa centralnog nivoa. Bazirajući se na predstavljenim rezultatima projekta, prisutni su kroz zajedničku debatu ukazali na neophodnost daljeg uspostavljanja i jačanja saradnje lokalnih samouprava i organizacija civilnog društva, odnosno partnerskog pristupa u kreiranju lokalnih politika i razvoju zajednice. U okviru završne konferencije predstavljeni su:

- 1) Glavni nalazi i preporuke izrađene studije "Delotvorno finansiranje projekata udruženja iz budžeta jedinica lokalne samouprave"
- 2) Rezultati konsultativnog dijaloga održanog na lokalnom nivou, gde su do januara 2015. godine u 5 jedinica lokalne samouprave održane budžetske konsultacije između javnih vlasti i udruženja i
- 3) Predstavljani su rezultati Programa podrške lokalnim udruženjima kroz dodelu malih grantova.

Rezultat Programa podrške lokalnim udruženjima je 11 uspešno sprovedenih projekata kroz partnerstvo civilnog društva i lokalne samouprave. Projekti udruženja, kofinansirani i sprovedeni u partnerstvu sa javnim vlastima u 11 lokalnih samouprava, realizovani su u opštinama: Bela Palanka, Bosilegrad, Čajetina, Vladičin Han, Vlasotince, Nova Varoš, Raška, Surdulica, Trgovište i gradovima Užicu i Vranju. Sprovedeni projekti su doprineli poboljšanju kvaliteta života u navedenim lokalnim samoupravama kroz različite pristupe: od poboljšanja turističkih potencijala (Užice, Bela Palanka), uspostavljanja novih usluga i mehanizama (osnovan Zeleni savet u Vlasotincu i Savet za mlade u Vladičinom Hanu) ili poboljšanja postojećih usluga lokalne samouprave kroz približavanje njenog rada građanima (Bosilegrad), poboljšanja komunikacije između lokalnih vlasti i organizacija civilnog društva (Vranje), pružanja pomoći ranjivim grupama da ostvare svoja prava (izdate 33 lične karte građanima Surdulice) do zaštite životne sredine, zelenih površina, sportske infrastrukture od propadanja (Čajetina, Nova Varoš, Raška, Trgovište, Vlasotince). Takođe, projekat je doprineo i uvođenju novih usluga Savetodavnog centra Stalne konferencije gradova i opština za jačanje kapaciteta lokalnih samouprava da rade u skladu sa zakonom i u skladu sa stvarnim razvojnim potrebama lokalne zajednice. Izrađena je Veb platforma "Paket pomoći OCD" koja je do kraja projekta ostvarila 13,267 poseta.

Regionalni razvoj

Istraživački projekat „Partnerstvo za razvoj: Unapređenje uloge civilnog društva u razvoju regionalne politike u Srbiji“ je težio da doprinese učešću civilnog društva u procesu pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji kada je reč o politici regionalnog razvoja. Na osnovu regionalnih politika u državama-članicama Evropske unije i analize postojećeg pravnog i strateškog okvira u politici regionalnog razvoja u Srbiji, razvijene su preporuke za bolji pristup politici regionalnog razvoja u skladu sa principima i praksama Evropske unije. Takođe, sam projekat je bio povezan sa konceptom upravljanja na više nivoa čiji je jedan od važnih principa partnerstvo javne uprave sa zainteresovanim stranama (uključujući predstavnike civilnog društva i privrede) sa regionalnog i lokalnog nivoa.

Projekat je realizovan uz podršku Evropskog fonda za Balkan (European Fund for the Balkans), u okviru programa „Misli i povezuju se 2015“ (Think and Link 2015) u periodu od 13. januara do 13. decembra 2015. godine.

Opšti cilj projekta je podržati uravnotežen i održiv regionalni razvoj u Srbiji u okviru procesa pristupanja Evropskoj uniji.

Specifični ciljevi projekta bili su: 1) Uvođenje principa partnerstva u najvažnije dokumente Srbije u oblasti regionalnog razvoja; 2) Unapređenje kreiranja i sprovođenja politike regionalnog razvoja u Srbiji u skladu sa najboljim praksama i principima EU; 3) Povećanje uloge organizacija civilnog društva u procesu pregovora o pristupanju Srbije EU u poglavlju 22; 4) Pokretanje rasprave na temu budućnosti upravljanja na više nivoa u Srbiji u kontekstu procesa evropskih integracija.

Ovi ciljevi su bili usmereni na promenu dosadašnje politike regionalnog razvoja u Srbiji, naročito kada je reč o primeni principa partnerstva u istoj. Kao reper primene principa partnerstva korišćene su odredbe pravnih tekovina Evropske unije, konkretno Evropskog kodeksa ponašanja za partnerstvo u okviru evropskih strukturnih i investicionih fondova (*European Code of Conduct on Partnership in the Framework of the European Structural and Investment Funds*). Ovaj kodeks je, takođe, jedan od standarda povezanih sa pregovorima o pristupanju Republike Srbije Evropske unije u pregovaračkom poglavlju 22: Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata.

Najveći broj aktivnosti sprovedenih u okviru ovog projekta bile su istraživačkog karaktera kako bi se utvrdilo postojeće stanje i razvile preporuke u pogledu primene principa partnerstva u politici regionalnog razvoja u Srbiji. Prema tome, projektne aktivnosti su sledeće:

- Istraživanje o primeni principa partnerstva u politici regionalnog razvoja u Srbiji (uključujući istraživanje sa mesta i istraživanje na terenu)
- Izrada studije „Partnerstvo za razvoj – primena principa partnerstva u politici regionalnog razvoja u Srbiji“ i drugih istraživačkih radova (sažetak praktične politike i pregledi stanja) i razvoj preporuka
- Završna konferencija na kojoj su predstavljani nalazi istraživanja i razvijene preporuke pred predstavnicima civilnog društva, privrede, regionalnih razvojnih agencija, pokrajinske i republičke vlade.

Najvažniji rezultat i proizvod na ovom projektu jeste što je prvi put u Srbiji razvijena opširna studija na temu primene principa partnerstva u politici regionalnog razvoja i time skrenuta pažnja na ovaj problem, ali i razvijene preporuke za njegovo prevazilaženje. U trenutku kada se tema regionalnog razvoja ne nalazi među prioritetima na dnevnom redu Vlade Republike Srbije, odziv predstavnika republičke (gospodin Edvard Jakopin, pomoćnik Ministra privrede) i pokrajinske vlade (gospodin Branislav Bugarski, Pokrajinski sekretar za međuregionalnu saradnju i lokalnu samoupravu) i Aleksandar Radonjić, pomoćnik Pokrajinskog sekretara za međuregionalnu saradnju i lokalnu samoupravu) i poziv predstavnicima Beogradske otvorene škole na razgovor o uvođenju preporuka u novi pravni i strateški okvir u politici regionalnog razvoja, predstavlja dobru početnu osnovu za usvajanje razvijenih preporuka i punu primenu principa partnerstva.

Eneacija, klima i životna sredina

Fotografija: profesor Radomir Levajac

Beogradska otvorena škola doprinosi odgovornoj politici životne sredine koja je zasnovana na građanskom učešću u procesu donošenja odluka i partnerstvu civilnog društva i javnih institucija.

Naš cilj je očuvana životna sredina, unapređeno javno zdravlje i kvalitet života građana, kroz uspešnu primenu evropskih pravnih normi i standarda u oblasti očuvanja i unapređenja životne sredine, ekonomija niske emisije ugljen dioksida, i integracija politike životne sredine u druge sektorske politike¹.

U oblasti zaštite i očuvanja životne sredine BOŠ aktivno zagovara i podržava:

- Dostupnost informacija i puno učešće građana u donošenju odluka – poštovanje Arhuske konvencije i usvojenog horizontalnog zakonodavstva EU u oblasti životne sredine
- Uključivanje javnosti u ranoj fazi donošenja odluka, u fazi definisanja problema i izbora najpovoljnijih opcija

¹ U skladu sa principima [Environmental Policy Integration](#) koje je EU definisala kroz Cardiff proces

- Lokalne zajednice koje su sposobne da odgovore izazovima klimatskih promena
- Dekarbonizaciju energetskog sektora – proizvodnju energije uz nisku emisiju gasova staklene bašte; energiju po prihvatljivoj ceni za energetski sektor, privredu i građane
- Pouzdano i kvalitetno snabdevanje energijom koje nije pretnja životnoj sredini i zdravlju ljudi
- Kreiranje lokalnih razvojnih politika u skladu sa specifičnostima i potrebama lokalnih zajednica.

U toku 2015. godine BOŠ je realizovao 3 projekta u okviru programa Energija, klima i životna sredina, organizovao 5 konferencija, 2 trodnevne obuke, 23 radionice i konsultativna sastanka i 1 kampanju u ovoj oblasti u kojima je učestvovalo oko 250 predstavnika lokalnih samouprava, organizacija civilnog društva, akademske zajednice i pojedinaca.

Odgovorna politika životne sredine u Srbiji

U skladu sa standardima EU i najboljim praksama, uz proaktivnu ulogu osnaženih organizacija civilnog društva (OCD) je cilj projekta **Znam kako da delujem**. Aktivno uključivanje lokalnih organizacija civilnog društva u razvoj i implementaciju politike životne sredine / politike usklađene sa **EU acquis** i kreiranje regionalnih razmena znanja kroz umrežavanje i jačanje zagovaračkog kapaciteta OCD-a. Projekat je bio usmeren ka (1) obezbeđivanju učešća OCD u lokalnoj praktičnoj politici i donošenju odluka kroz uspostavljanje Zelenih saveta. Glavne aktivnosti u okviru projekta su, (2) prevazilaženje prepreka za učešće javnosti u razvoju politike zaštite životne sredine i bolju implementaciju EU acquis za životnu sredinu i (3) jačanje uloge civilnog društva u procesu pristupanja pregovaranja sa EU.

Projekat je realizovan uz podršku Ambasade Kraljevine Norveške i u partnerstvu sa Evropskim pokretom u Srbiji. Projekat je realizovan u periodu od 15. decembra 2014. do 14. januara 2016.

Zaštita životne sredine i sprečavanje dalje degradacije životne sredine je i dalje maksimalno osporeno političko pitanje u Srbiji. Politika zaštite životne sredine još uvek nije prioritet Vlade Republike Srbije što je bio ključni izazov tokom implementacije projekta. Efikasan sistem finansiranja još nije uspostavljen što je i identifikovano kao ključno pitanje u Izveštaju Evropske Komisije o napretku 2015.

Projektni konzorcijum, uz podršku brojnih organizacija civilnog društva, zalagao se za doslednu primenu principa zagađivač plaća, ipak komentari i sugestije za poboljšanje finansiranja zaštite životne sredine nisu u potpunosti prihvaćeni. Problem niskog učešća zakonodavnog i političkog procesa odlučivanja u zaštiti životne sredine od strane nedržavnih aktera, posebno OCD, je oblast kojom se projekat bavio i možemo reći da se uloga civilnog društva povećala.

#Energija klima i životna sredina

Poboljšano je sprovođenje odredaba Arhuske konvencije, jer je Zakon o zaštiti životne sredine više usklađen sa Konvencijom i Zakonom o slobodnom pristupu informacijama.

Na lokalnom nivou model za učešće OCD u izradu godišnjih programa zaštite životne sredine je uspostavljen preko Zelenih saveta. Ulogu inspekcije u vezi sa zaštitom prirodnih resursa treba poboljšati i princip održivog razvoja treba da bude bolje integrisan u nacionalnom i lokalnom razvoju politika.

Osnovani Zeleni saveti će služiti kao lokalna čvorišta za unapređenje transparentnog i inkluzivnog razvoja politike zaštite životne sredine na lokalnom nivou. Ipak, treba raditi na poboljšanju njihovih kapaciteta. Projekat Znam kako da delujem doprineo je otvorenosti procesa pristupanja pregovora EU za civilno društvo. Kroz NKEU RG mogućnost za civilno društvo da utiče na proces pristupanja pregovaranja je proširena. Koalicija 27 je poboljšala svoje kapacitete za praćenje pregovora i razvila je drugi izveštaj za poglavlje 27.

U okviru ovog projekta OCD su doprinele boljem sprovođenju EU acquis u politici životne sredine u oblasti Arhuske konvencije i horizontalnog zakonodavstva.

Kampanja "Pravo na reke" je podigla svest javnosti o problemu zagađenja reke i degradacije rečnih slivova. U okviru kampanje izrađen je portal www.pravonareku.org.rs

Programi su uspostavljeni u 5 opština kroz uspostavljene Zelenih saveta (Užice, Nova Varoš, Bajina Bašta, Arilje, Prokuplje). Razvijene su veštine 20 OCDa za razvijanje i implementaciju kampanja zagovaranja javnih politika u sektoru zaštite životne sredine i obučene su da se zalažu za interes

lokalne zajednice kroz Zelene savete, lokalne kampanje javnog zagovaranja i učešća u zakonodavnim aktivnostima.

OCD učestvuju u pregovorima pristupanja (Poglavlja 27, 15, 11) kroz NKEU i aktivnosti Koalicije 27. Kroz Nacionalni konvent o EU je uspostavljena saradnja između državnih organa i organizacija civilnog društva u pristupnim pregovorima sa posebnim osvrtom na životnu sredinu (poglavlje 27), poljoprivredu (Poglavlje 11) i energetika (Poglavlje 15). Deset sednica RG održana su sa ukupno 131 učesnikom i knjiga sa preporukama za donosiocima odluka je objavljena. Koalicija 27 razvila je Drugi izveštaj "OCD za procenu o napretku Srbije u Poglavlju 27: Životna sredina i klimatske promene".

Projekat Znam kako da delujem postigao je sledeće rezultate:

- Unapređena saradnja Narodne skupštine, Stalne konferencije gradova i opština i Regionalne razvojne agencije Zlatibor sa organizacijama civilnog društva u oblasti zaštite životne sredine
- Održan konsultativni sastanak "Učešće civilnog društva u razvoj lokalnih programa životne sredine", Beograd, 05/02/2015, 15 učesnika
- Realizovana Radionica za zastupanje politike zaštite životne sredine na lokalnom, Vrnjačka Banja, 25-27 / 02/2015, 24 učesnika
- Realizovane 4 diskusiona foruma:
 1. Sastanak sa Komiteta za zaštitu životne sredine Regionalne razvojne agencije Zlatibor, Nova Varoš, 29. april 2015
 2. "Diskusije životne sredine i klimatske promene", Požega, novembar 26-27th 2015
 3. Studijska poseta Kancelariji energetskog menadžmenta u opštini Vrbas za predstavnike gradova Užice, Kraljevo, Kragujevac i opštine Paraćin i Arilje, Vrbasu, decembar 14-15 2015
 4. "Diskusije o životnoj sredini i klimatskim promenama", Beograd, 17. decembar 2015
- Razvijen veb sajt kampanje <http://pravonareku.org.rs/>
- Organizovana izložba "Pravo na reku" u Beogradu (galeriji Ozon, 11. novembar 2015. godine i Parobrod Kulturnog centra, 16. decembar 2015.) i Požega (26. novembra 2015)
- Usvojene Odluke o osnivanju zelenih saveta u 5 opština i Poslovnik o radu svakog Zelenog saveta.

Konsultativni sastanci za uspostavljanje Zelenih saveta:

- 4 Inicijalna sastanka za uspostavljanje zelenih saveta održana u Bajinoj Bašti, Užicu, Čačku, Valjevu, 30. mart-31 2015
- Konferencija "Zeleni savet kao mehanizam za efikasan razvoj i implementaciju politike zaštite životne sredine na lokalnom nivou", Nova Varoš, 29. april 2015
- Sastanci sa predstavnicima lokalnih vlasti i civilnog društva u Požegi, Bajinoj Bašti, Novoj Varoši i Aranđelovcu, mai 14-15 2015

#Energija klima i životna sredina

- Javne rasprave "Zeleni savet kao institucionalnih mehanizama za efikasan razvoj politike zaštite životne sredine na lokalnom nivou" u Novoj Varoši, Bajinoj Bašti, Požega, Arilje, 1. juna-3rd 2015
- Konsultacije sa OCD za osnivanje Zelenog saveta u Požegi, 24. jun 2015
- Sastanci sa OCD i predstavnicima lokalnim vlasti u Aranđelovcu, 6. jul 2015
- Sastanci sa OCD i predstavnicima lokalnim vlasti u Arilju, 17. jula 2015
- Pripremni sastanak za osnivanje Zelenog saveta u Arilju, 26. avgust 2015
- Konstitutivne sednice za osnivanje Zelenog saveta u Arilju i Bajinoj Bašti, 21. septembar 2015.

Participativni razvoj opštinskih programa zaštite životne sredine:

- Godišnji planovi zaštite životne sredine usvojeni u tri opštine sa preporukama razvijenim od strane lokalnih Zelenih saveta
- Razvijena pravna analiza za realizaciju godišnjih programa zaštite životne sredine
- Razvijena analiza sistema finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou sa preporukama za donosiocice odluka i Zelene savete.

Podrška zakonodavnom procesu u skladu sa NPAA:

- Razvijeni Komentari i dopune Zakona o zaštiti životne sredine, Zakona o upravljanju otpadom, Strategije upravljanja vodama i Zakona o finansiranju jedinica lokalne samouprave
- Koalicija 27 dostavila doprinos Izveštaju o napretku u aprilu 2015. godine, Komentar na proces razvoja post-skrininga dokumenta za Poglavlje 27, objavljen u julu 2015. godine i OCD procenu o napretku Srbije u Poglavlju 27: Životna sredina i klimatske promene u januaru 2016
- Objavljeni komentari u procesu razvoja INDC
- Razvijena Analiza problema u sistemu finansiranja zaštite životne sredine na lokalnom nivou u Republici Srbiji
- Razvijene Preporuke za politiku za poboljšanje sistema finansiranja zaštite životne sredine u Republici Srbiji
- Predlozi za poboljšanje korišćenja biomase u Zlatiborskom okrugu razvijeni od strane korisnika projekta i dostavljeni Narodnoj skupštini
- BOŠ je učestvovao u radu radnih grupa za izradu Zakona o odgovornosti životne sredine, Zakon o GHG smanjenje emisije i u pregovaranje pod grupe za implementaciju Direktive o industrijskom emisije i Direktive o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađenja
- OCD redovno učestvuje u radu skupštinskog Odbora za zaštitu životne sredine.

Projekat je realizovan u saradnji sa Evropskim pokretom u Srbiji.

Radionica za zastupanje politike zaštite životne sredine na lokalnom nivou,
Vrnjačka Banja, 25-27.02.2015. godine

Za energetske održive lokalne zajednice

Delotvorno upravljanje energijom u lokalnim zajednicama – decentralizacija, dobra uprava i energetska efikasnost

ReEnergija je inicijativa Beogradske otvorene škole i Fridrih Ebert fondacije usmerena ka unapređenju praktično-političkog okvira za kreiranje energetske politike i politike životne sredine u Republici Srbiji. Inicijativa počiva na uverenju da odgovorna i održiva politika životne sredine mora da bude zasnovana na učešću javnosti u donošenju odluka i partnerstvu civilnog društva, poslovnog sektora i javnih institucija.

Dugoročni ciljevi inicijative ReEnergija su:

- Čista energija – proizvodnja energije uz nisku emisiju CO₂ i zagađujućih materija u životnu sredinu

#Energija klima i životna sredina

- Pouzdano i kvalitetno snabdevanje energijom koje nije pretnja životnoj sredini i zdravlju ljudi
- Kreiranje lokalnih razvojnih politika u skladu sa specifičnostima i potrebama lokalnih zajednica
- Kreiranje javnih politika uz puno uključivanje građana u ranoj fazi donošenja odluka, u procesu definisanja problema i izbora najpovoljnijih opcija.

U toku 2015 godine BOŠ je u okviru inicijative ReEnergija organizovao 2 konferencije, 1 obuku i izradio analizu javne politike „Institucionalna izvodljivost za održivu energetske politiku u Srbiji - slučaj politike energetske efikasnosti“.

Analiza javne politike:

Predmet analize je bila politika energetske efikasnosti, sa posebnim osvrtom na institucionalnu izvodljivost za politiku energetske efikasnosti.

U metodološkom smislu u definisanju okvira za analizu poslužili smo se listom indikatora koje je razvila Međunarodna agencija za obnovljive izvore energije², IRENA. Analizirani su sledeći indikatori institucionalne izvodljivosti:

- **Postojanje podrške aktera** (Postojanje povezanih politika, programa, planova, strategija, zakona i aktivnosti)
- **Stabilnost podrške** (Konzistentnost ciljeva vlade)
- **Uticao mreže aktera** (Koncentracija vlasništva ključnih industrija)
- **Potencijal za sprovođenje** (Postojanje institucija potrebnih za izvođenje različitih aktivnosti)
- **Širi okvir institucionalne sredine** (Pregled procena međunarodnih organizacija)
- **Vlasništvo nad politikom** (Jasna podela odgovornosti i vlasništva nad sprovođenjem)

Relevantnost analize energetske politike, a posebno politike energetske efikasnosti seže znatno izvan stručnog, administrativnog ili naučnog okvira. Relevantnost istraživanja u ovoj oblasti je suštinski pojačana presudnom ulogom energetske politike u borbi protiv pretećih klimatskih promena koje će suštinski uticati na opstanak našeg društva na planeti Zemlji. Institucionalni kapaciteti za vođenje energetske politike direktno utiču na iskorenjivanje energetskog siromaštva, uštede u javnom i privatnom sektoru i domaćinstvima, smanjenje zagađenja vazduha i poboljšanje javnog zdravlja.

² IRENA/UKERC. (2014). Evaluating Renewable Energy Policy: A Review of Criteria and Indicators for Assessment

#Energija klima i životna sredina

Ovim istraživanjem je ostvaren značajan pomak u proučavanju energetske politike kao javne politike, ponuđen je novi instrument za analizu javnih politika i drugačiji pristup u njenom kreiranju. Postavljanjem pitanja institucionalnih kapaciteta, i institucionalnog okruženja, kao preduslova za definisanje ciljeva javne politike utiče se na kvalitet procesa odlučivanja. Decentralizacija, koja je obrađena kroz analize slučajeva sa lokalnog nivoa, ključno je pitanje za sprovođenje i vlasništvo nad politikom energetske efikasnosti.

Prethodne analize potreba za istraživanjem institucionalne izvodljivosti za održivu energetske politiku u Srbiji izradio je BOŠ. BOŠ je bio zadužen i za izradu koncepta studije, angažman eksperata, organizaciju konsultativnih sastanaka i komunikaciju sa trećim licima.

Konferencija na kojoj su predstavljeni ključni nalazi iz analize je održana 24. novembra u Beogradu. Konferencija je realizovana kroz dinamičan dijalog uz učešće javnog i civilnog sektora, međunarodnih organizacija i akademske zajednice. Konferencija je organizovana neposredno pre početka 21 samita o klimatskim promena u Parizu pa je ova prilika iskorišćena i da se javnost u Srbiji upozna sa značajem ove konferencije i njenim uticajem na razvoj javnih politika u Srbiji.

Konferencija je okupila 48 učesnika sa nacionalnog, lokalnog i međunarodnog nivoa, predstavnika preko 40 različitih organizacija, institucija i privrednih subjekata. Analiza je odštampana u 500 primeraka.

U 2015. godine BOŠ je aktivno radio na unapređenju kapaciteta lokalne administracije i organizacija civilnog društva za aktivno učešće u kreiranju energetske politike u njihovim lokalnim zajednicama.

U cilju stvaranja održive energetske politike koja će omogućiti energetske nezavisnost, nova radna mesta i podizanje kvaliteta života građana Republike Srbije, BOŠ je aktivnostima u okviru ReEnergije, doprineo usklađenosti energetske politike sa potrebama i specifičnostima lokalnih zajednica u Srbiji.

U tu svrhu BOŠ je organizovao:

- (1) Međunarodnu konferenciju „Energija za sve – razmena iskustava i unapređenje dijaloga o upravljanju energijom u lokalnim zajednicama
- (2) Intenzivnu trodnevna obuka o energetske planiranju
- (3) Onlajn konsultativni proces.

U saradnji sa Privrednom komorom Srbije organizovana je konferencija „Energija za sve – razmena iskustava i unapređenje dijaloga o upravljanju energijom u lokalnim zajednicama “, 20. oktobra 2015. godine u sali I Privredne komore Srbije.

#Energija klima i životna sredina

Konferencija je realizovana u interaktivnom okruženju. Gostujući predavači su održali kratka uvodna predavanja i prezentacija. Na osnovu uvodnih izlaganja učesnici su se podelili u tri radne grupe gde su diskutovali o temama koje su u njihovom specifičnom interesu: energija i javno zdravlje, projekti lokalnih zajednica i građanski aktivizam i energija i državna pomoć.

Konferencija je okupila 62 učesnika sa nacionalnog, lokalnog i međunarodnog nivoa, predstavnika preko 50 različitih organizacija, institucija i privrednih subjekata.

Konferencija je bila posvećena unapređenju energetskeg upravljanja na lokalnom nivou. Ovaj pristup je utemeljen na sledećim polaznim osnovama:

- Lokalne samouprave imaju velike budžetske izdatke vezane za proizvodnju i distribuciju energije;
- Sistem upravljanja energijom, koji je uspostavljen Zakonom o efikasnom korišćenju energije, nije zaživeo i lokalne samouprave se suočavaju sa velikim problemima;
- Proizvodnja energije ima veliki uticaj na životnu sredinu i javno zdravlje, održivi razvoj lokalnih zajednica i očuvanje prirodnih resursa;
- Mere energetske efikasnosti pokazuju najbolje efekte kada se sprovode na nivou lokalne zajednice, tamo gde je ovaj proces najbliži građanima.

Broj učesnika konferencije, i njihova geografska razućenost, govori u prilog ostvarenju cilja unapređenja komunikacije i saradnje između lokalnih samouprava i drugih društvenih aktera. Učesnici konferencije su bolje upoznati sa delovanjem organizacija na EU nivou i mogućnostima za saradnju sa njima.

Konferencija je medijski praćena. O realizovanom događaju je izveštavala pres služba Privredne komore, EUR activ, Energetski portal Srbije.

Obuka "Delotvorno upravljanje energijom u lokalnim zajednicama – decentralizacija, dobra uprava i energetska efikasnost" je koncipirana u okviru tri specifićne teme:

- Mogućnosti i prepreke za transformaciju energetskeg menadžmenta na lokalnom nivou
- Država, pravni sistem i unapređenje energetskeg upravljanja
- Energetska efikasnost i angažovanost zajednice u realizaciji održivih energetskeg projekata.

Specifićne teme na kojima je program zasnovan su:

- Mogućnosti i prepreke za transformaciju energetskeg menadžmenta na lokalnom nivou
- Energetika i dobra uprava – Kako obezbediti visok kvalitet energetskeg usluga na lokalnom nivou
- Potencijali biomase i upravljanje šumama za održiv razvoj lokalnih zajednica
- Decentralizacija energetskeg upravljanja, kogeneracija i obnovljivi izvori energije u sistemima daljinskog grejanja

#Energija klima i životna sredina

- Potencijali energije vetra za održiv razvoj lokalnih zajednica – pravni okvir i praktično-politička rešenja
- Energetsko odlučivanje na lokalnom nivou - vlasnička struktura i proces donošenja odluka
- Država, pravni sistem i unapređenje energetskog upravljanja
- Javne politike, energetsko siromaštvo i materijalni uslovi Evropske unije u oblasti energetike
- Državno vlasništvo, privatna ulaganja, i pravila konkurencije u razvoju energetike na lokalnom nivou
- Energetski projekti i procena uticaja na životnu sredinu
- Sprovođenje *crowdfunding* kampanja za unapređenje održivog razvoja lokalnih zajednica
- Energetska efikasnost i angažovanost zajednice u realizaciji održivih energetskih projekata
- Uspostavljanje efektivnog energetskog upravljanja u lokalnim samoupravama
- Borba protiv energetskog siromaštva kroz lokalne energetske projekte na Zapadnom Balkanu.

Predstavnici lokalnih samouprava su posebno bili zadovoljni relevantnošću specifičnih tema, preporukama koje su dobili kao i primeri dobre prakse, pre svega iz opštine Vrbasa i primera predstavljenih od strane partnera iz Hrvatske.

Organizacije civilnog društva, pored aktivnosti u oblasti zaštite životne sredine, počinju da obraćaju pažnju i na energetska politika je sve veći. To je direktna posledica projekata koje su u partnerstvu realizovale Beogradska otvorena škola i Fondacija Fridrih Ebert.

Projekat je realizovan u saradnji sa međunarodnim i domaćim partnerima. Kroz ReEnergija inicijativu dugoročna saradnja je uspostavljena sa UNDP kancelarijom u Hrvatskoj i Zelenom energetsom zadrugom iz Hrvatske. Klimatski savez (Climate Alliance) podržava ReEnergija inicijativu pa je i ova pan-evropska organizacija učestvovala u realizaciji projekta. Imajući u vidu vezu između energije i privrednih aktivnosti ovaj projekat je realizovan u partnerstvu sa Privrednom komorom Srbije – Forumom zelene industrije.

U toku 2015 godine u ReEnergija inicijativu je uključeno novih 5 opština, kao i institucije na nivou AP Vojvodine. Mera uspeha ReEnergija se ogleda u lokalnom vlasništvu nad projektom, odnosno inicijativama koje učesnici projekta sami pokreću. Kao rezultat ReEnergija inicijative započeta je saradnja grada Užica i opštine Vrbas i organizovana su dva sastanka predstavnika grada Užica i opštine Vrbas. Regionalna razvojna agencija Zlatibor, kao strateški partner u jugozapadnoj Srbije, predstavlja diseminatora znanja i veština koje se stiču u okviru inicijative ReEnergija. Zaključci i nalazi sa konferencije predstavljeni su Odboru za zaštitu životne sredine RRA Zlatibor a iskorišćeni su i za izradu pozicionih papira Radne grupe za biomasu Zlatiborske oblasti.

Politika klimatskih promena na putu ka EU – Uputstva i smernice za kampanju javnog zagovaranja na lokalnom nivou

Opšti cilj projekta bio je da doprinese smanjenju efekta staklene bašte i da podrži transformaciju privrede ka niskim procentom ugljenika u Srbiji. To je postignuto kroz aktivnosti koje se realizuju u regionu jugozapadne Srbije sa ciljem da se stvori ambijent i izgrade kapaciteti za održivi razvoj, kroz jačanje veština, znanja i sposobnosti aktivista civilnog društva u zagovaranju o javnim politikama u oblasti klimatskih promena. Napravljen je tako da pomogne zainteresovanoj javnosti da pronađe odgovor kod rešavanja izazova u procesu donošenja odluka i implementaciji politika energetike, klime i životne sredine. Kroz ovaj projekat porasli su kapaciteti aktivista civilnog društva za životnu sredinu i stvorena je regionalna Koalicija. Projekat je povećao otpornost lokalnih zajednica na klimatske promene i podržao održivi i ekološki razvoj.

Projekat se realizuje uz podršku Evropske fondacije za klimu (European Climate Foundation) i ova inicijativa je nastavljena i u 2016. godini.

Glavne aktivnosti na projektu su razvijane paralelno u dva pravca:

1. Izveštaji i otvaranje političkih debata
2. Izgradnja podrške, uspostavljanje kredibiliteta, izgradnja kapaciteta za zastupanje i formiranje strateških odnosa u cilju stvaranja pozitivnog okruženja i podstreka za kampanju.

Sledeći dokumenti su stvoreni tokom projekta: prikupljanje i istraživanje podataka vezanih za transparentnost i otvorenost lokalne samouprave, izveštaj "Regulatorni okvir za izgradnju i korišćenje energetske objekata u lokalnoj opštini". Dalje, BOŠ je objavio intervju i analize vezane za energiju i klimatske politike u svom elektronskom biltenu "Progovori o pregovorima" sa Vlatkom Matković Puljić iz Alijanse za zdravlje i životnu sredinu (HEAL) i sa Zenke Kreft, rukovodiocem Tima za međunarodnu klimatsku politiku u organizaciji Germanwatch.

U cilju uspostavljanja kredibiliteta lokalne OCD mreže i razvijanja strateškog partnerstva na području bio je uključen širok spektar zainteresovanih strana. Tokom umrežavanja, BOŠ je podržao lokalne inicijative, pružio znanje i savete za lokalne aktiviste i lokalne vlasti. Bliska saradnja sa Regionalna razvojnom agencijom (RRA) Zlatibor je rezultirala sa nekoliko inicijativa lokalnih aktera. Sastanci su organizovani sa organizacijama civilnog društva iz regiona, sa ciljem da se uspostavi regionalna mreža zastupanja. Bili smo fokusirani na organizacije koje se bave zaštitom prirode ili pokazuju konkretne interese za zaštitu životne sredine. Spisak članova koalicije je sledeći: Forum za regionalne i lokalne saradnje Flores, Sjenica, Urban In, Novi Pazar, Udruženja za zaštitu životne sredine Čuvari prirode, Požega, NGO Jadovnik, Prijepolje, Udruženje životne sredine Bog čuva Rzav, Prijatelji Brodareva, Planinarsko Sport Udruženje Kolovrat, Prijepolje.

#Energija klima i životna sredina

Različiti regionalni akteri su bili uključeni, Institut za javno zdravlje Zlatiborskog okruga (sa Sjenicom), RRA "Zlatibor" i RRA Sandžaka - SEDA, Regionalni centar za poljoprivredu i ruralni razvoj Sandžaka, Turistička organizacija "Sjenica", Specijalni rezervat prirode "Uvac" organizacija upravljanja, organizacije i aktivisti iz regiona i iz Sjenice i Novog Pazara. Inicijalni kontakti su uspostavljeni sa Regionalnim forumom kao platformom saradnje za opštine jugozapadne Srbije Saveta za inkluzivno upravljanje.

Inicijativa javnog zagovaranja je bila fokusirana na aktivnosti Koalicije u odbrani javnog interesa u vezi sa energijom i zdravljem i podizanje opšteg interesa za održivi razvoj regiona. Kampanja je vođena u dva pravca. Beogradska Otvorena Škola je podržala inicijative održivog razvoja iz regiona i omogućila učešće članova Koalicije u njemu. Zeleni saveti u regionu, doneli su odluku da podnesu deklaraciju o zdravlju i životnoj sredini svojim lokalnim vlastima. Drugi pravac kampanje bilo je fokusiran na aktivnosti članova Koalicije u odbrani javnog interesa.

[Projekat „Aarhupedia – podrška primeni Arhuske konvencije u Srbiji kroz besplatno onlajn pravno savetovalište na platformi Aarhupedia“](#)

Cilj projekta bio je da poveća svest javnosti o pravima koja se odnose na pristup informacijama o životnoj sredini, učešću u donošenju odluka i pristupu pravdi u pitanjima zaštite životne sredine.

Kroz ovaj projekat uspostavljeno je besplatno pravno savetovalište za zainteresovanu javnost, civilno društvo i javnu upravu kako bi se unapredila primena Arhuske konvencije u Republici Srbiji.

Evropske integracije

Od 2004. godine Beogradska otvorena škola unapređuje javne politike u procesu pristupanja Srbije Evropskoj uniji kroz jačanje dijaloga, izgradnju partnerstava i obrazovanje nosilaca društvenih promena radi usvajanja evropskih standarda i vrednosti. CEI podstiče argumentovani i otvoreni dijalog o evropskim integracijama, nastojeći da građane informiše o njihovim pravima i obavezama i obezbedi zadovoljavajući nivo učešća javnosti u kreiranju i sprovođenju javnih politika.

BOŠ doprinosi uključivanju lokalnih zajednica u proces pristupanja Srbije EU. Kroz obuke za predstavnike lokalnih samouprava i civilnog društva CEI podiže kapacitete javne uprave i daje veliki doprinos jačanju administrativnih kapaciteta Republike Srbije u procesu pregovora sa EU.

BOŠ je i u 2015. nastavio da osvaja prostor za građane i civilno društvo u procesu evropskih integracija i aktivno zagovara transparentan i odgovoran odnos javnih vlasti prema pristupanju Srbije Evropskoj uniji.

Beogradska otvorena škola je 2015. godine potpisala trogodišnji ugovor o partnerstvu sa Izvršnom agencijom za obrazovanje, audio-vizuelnu i kulturnu politiku Evropske komisije (*Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, European Commission*) u okviru programa „Evropa za građane i građanke“. Uspostavljena saradnja omogućava BOŠ-u institucionalnu podršku od strane Evropske komisije za razvijanje unutrašnjih kapaciteta i unapređenje rada i delovanja u strateškim oblastima BOŠ-a koje su istovremeno u skladu sa ciljevima programa „Evropa za građane i građanke“.

Osnovni cilj podrške je osnaživanje demokratskog i građanskog učešća na nivou Evropske unije kroz unapređenje znanja o procesu kreiranja politika i donošenja odluka i promociju mogućnosti društvenog i interkulturalnog angažmana i volontiranja na nivou EU. Oblasti delovanja BOŠ-a, koje su uključene u program podrške, su evropske integracije, dobro upravljanje, obrazovanje i omladinska politika. Institucionalna podrška je usmerena, prvenstveno, ka jačanju istraživačkih kapaciteta BOŠ-a za kvalitetan i na činjenicama zasnovan razvoj javnih politika i zagovaračkih kapaciteta za njihovu primenu³.

Tokom 2015. godine, okosnica aktivnosti u oblasti evropskih integracija bila je inicijativa "Progovori o pregovorima". Projektom „Progovori o pregovorima“ BOŠ od 2013. godine nastoji da doprinese evropeizaciji Srbije koja počiva na transparentnosti i odgovornosti javnih vlasti, dijalogu sa civilnim društvom i uključenosti lokalnih zajednica u proces usvajanja i primene standarda i vrednosti EU. Projekat se zasniva na unapređenju transparentnosti i odgovornosti javnih vlasti u procesu pristupnih pregovora, jačanju kapaciteta OCD na lokalnom nivou za razumevanje i učestvovanje u pristupnim pregovorima, monitoringu politika i praćenju primene pravnih tekovina EU na lokalnom nivou. Projektom nastojimo da istaknemo značaj multisektorskog pristupa i bolje koordinacije

³ Aktivnosti u okviru Programa Evropa za građane i građanke su opisane u poglavlju Razvoj BOŠ-a.

aktivnosti između centralnog i lokalnog nivoa uprave, ali i između javnih vlasti i civilnog društva. Posebna pažnja će biti posvećena najtežim pregovaračkim poglavljima gde je sinergija neophodna – politici životne sredine i energetske politici (poglavlja 27 i 15).

Transparentan, odgovoran i inkluzivan proces vođenja pristupnih pregovora Srbije sa Evropskom unijom

Projektom "Progovori o pregovorima" je u 2015. godini unapređena komunikacija i saradnja između predstavnika civilnog društva koje aktivno prati proces pregovora o pristupanju Srbije EU kroz održane konsultativne sastanke, tematske panele i radionice na kojima su učestvovali predstavnici svih mreža i koalicija za praćenje procesa pregovora. Projekat je doprineo povećanom učešću civilnog društva i razvoju njegovog kapaciteta za zastupanje interesa lokalnih zajednica u procesu usvajanja i primene pravnih tekovina kroz individualne konsultacije sa OCD sa lokalnog nivoa i dogovoreno formiranje 3 lokalna tima OCD za podršku procesa pregovora za južnu i jugozapadnu Srbiju (Niš, Leskovac i Požega). Osnaženi su kapaciteti 20 organizacija civilnog društva da prate proces pregovora o pristupanju Srbije EU.

Formirana je Koalicija 27, sa zadatkom da prati transparentnost procesa pregovora sa EU, te kreiranje i sprovođenje politike životne sredine. Članice Koalicije 27 su aktivno uključene u proces izrade propisa i redovno učestvuju na javnim događajima gde se razmatraju najvažnija pitanja iz oblasti zaštite životne sredine. Predstavnici BOŠ-a, kao članice Koalicije 27, uključeni su u dve radne grupe za izradu zakona i u sektorska radna podgrupa pregovaračke grupe 27 za izradu pregovaračke pozicije za Direktivu o industrijskim emisijama (IED) i Direktivu o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja (IPPC). Koalicija je izradila komentare na nacрте zakona u oblasti zaštite životne sredine i učestvovala u radu Odbora za zaštitu životne sredine Narodne skupštine. Takođe, zagovaračke aktivnosti "Progovori o pregovorima" rezultirali su u prihvatanju predloga za unapređenje pristupa informacijama u životnoj sredini koje je izradio BOŠ i postali deo nacрте Zakona o zaštiti životne sredine.

Unapređena je transparentnost procesa pregovora o pristupanju Srbije EU, što je rezultiralo u konkretnom slučaju da odgovorne institucije objave izveštaje o eksplanatornim skrininzima. U tom pogledu, objavljeni su i javnosti dostupni izveštaji o sprovođenju Nacionalnog programa za usvajanje pravnih tekovina EU (NPAA) za period do septembra 2015. nakon zahteva koje je BOŠ uputio Kancelariji za evropske integracije i resornom ministru.

Urađena je analiza dosadašnjih aktivnosti u procesu pregovora o pristupanju Srbije EU i pripremljen izveštaj „Progovori o pristupanju Republike Srbije Evropskoj uniji – između principa i prakse“. Izrađen prilog za Izveštaj o napretku Republike Srbije, u oblasti životne sredine i klimatskih promena. Izrađen je „Vodič za praćenje procesa pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji“, a zatim i izmenjen, dopunjen i publikovano drugo izdanje Vodiča. Izrađen je doprinos za Izveštaj o

napretku Srbije u procesu evropskih integracija za 2015. Ostvarena uspešna saradnja sa Climate Action Network Europe, Regionalnom razvojnom agencijom istočne Srbije (RARIS), Regionalnom razvojnom agencijom „Zlatibor“ i „Srem“, udruženjem „Forca“, Ekološkim centrom „Stanište“, Nacionalnom koalicijom za decentralizaciju (NKD), udruženjem „Narodni parlament“, Udruženjem lokalnih ombudsmana i sa Centrom za istraživanje, transparentnost i odgovornost (CRTA).

Projekat je doprineo unapređenju informisanosti građana o procesu pregovora tako što je unapređen i ažuriran sadržaj na veb portalu „Progovori o pregovorima“, priređeno i objavljeno 12 brojeva mesečnog elektronskog biltena „Progovori o pregovorima“. Bilten je od 10. broja dostupan i na engleskom jeziku i mesečno ga prima preko 3000 zainteresovanih aktera. Aktivnosti u okviru projekta, kao i u svim oblastima delovanja programa za evropske integracije su promovisane putem društvenih mreža. Fejsbuk strana Centra za evropske integracije Beogradske otvorene škole (<https://www.facebook.com/bos.cei>) ima 5 707 pratilaca, dok Tviter nalog (twitter.com/CEI_BOS) broji 2 026 pratilaca.

Regionalni pristup civilnog društva procesu evropskih integracija država Zapadnog Balkana

BOŠ je, uz pomoć institucionalne podrške "Evropa za građane i građanke", uspostavio regionalnu dimenziju u radu inicijative "Progovori o pregovorima", učinivši da rezultati sprovedenih aktivnosti mogu biti korišćeni u svim državama Zapadnog Balkana u različitim fazama procesa evropskih integracija. Kreirani radni program je u 2015. godini uključio četiri radna paketa koji su obuhvatili: istraživanje i izradu studije o učešću građana u procesu evropskih integracija na nivou svih država Zapadnog Balkana; zatim izradu priručnika za učešće, koji je preveden na makedonski, albanski i engleski jezik; grupisanje portala "Progovori o pregovorima", mesečnog biltena "Progovori o pregovorima", Android aplikacije "Evropa za poneti", koja je tehnički i sadržinski prilagođena svim zemljama Zapadnog Balkana i prevedena na sve jezike regiona, i platforme "Videopedija" u jedinstvenu E(U) Laboratoriju za građansko učešće; i dve regionalne konferencije u Beogradu.

Sprovedeno regionalno istraživanje i izrađena regionalna studija "Čekajući EU: Uloga organizacija civilnog društva u novom pristupu proširenja prema Zapadnom Balkanu" (*"Out of the EU Waiting Room: Civil Society Participation in the Light of the New Approach to Enlargement to the Western Balkans"*) je ključni proizvod institucionalne podrške, koji je predstavljao okosnicu za sprovođenje ostalih aktivnosti u okviru radnog programa i ostvarivanje ciljeva u 2015. godini. Druga važna publikacija je Priručnik za monitoring procesa pristupnih pregovora (*"Guide for Monitoring the EU Accession Negotiations Process"*) koji je, pored srpskog, dostupan na albanskom, makedonskom i engleskom jeziku, što omogućava njegovu upotrebu u svim državama Zapadnog Balkana i drugim regionima sveta gde postoje trendovi demokratizacije i gde se postavlja pitanje uloge različitih aktera u tom procesu. Takođe, kao rezultat aktivnosti, BOŠ je uspostavio partnerstva sa 7 organizacija iz država regiona: Cenzurom + (Hrvatska), Centrom za razvoj nevladinih organizacija (Crna Gora), Centrom za demokratsku tranziciju (Crna Gora), Centrom za monitoring i istraživanje

(Crna Gora), Institutom "Alternativa" (Crna Gora), Centrom za istraživanje i kreiranje politika (Makedonija) i Partnerima Albanije (Albanija). Ključni BOŠ proizvodi iz oblasti evropskih integracija i kreiranja politika su postali dostupni korisnicima na regionalnom nivou, kao što je slučaj sa Android aplikacijom "Evropa za poneti" i priručnikom za učešće u procesu evropskih integracija. Prva regionalna konferencija "**Move.Link.Engage. Učešće građana u procesu donošenja odluka u kontekstu evropskih integracija**" održana je **30. oktobra 2015. godine** u partnerstvu sa Kancelarijom za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije, Evropskim fondom za Balkan, Fondacijom Konrad Adenauer i Fondacijom Hajnrih Bel. Tema regionalne Konferencije "Move.Link.Engage" bilo je učešće građana u procesu evropskih integracija na nacionalnom i regionalnom nivou, kroz razmatranje principa transparentnosti, odgovornosti i participacije u radu svih uključenih aktera. Poseban panel je razmatrao rezultate i perspektive Berlinskog procesa. Uvod u konferenciju je načinjen 29. oktobra 2015, kroz organizaciju regionalne radionice za uspostavljanje partnerstava i razvijanje projektnih ideja u okviru programa "Evropa za građane i građanke" u saradnji sa Kancelarijom za saradnju sa civilnim društvom. Druga konferencija, pod nazivom "Čekajući EU: Uloga OCD u novom pristupu politike proširenja", održana je **17. decembra 2015. godine**. Konferencija, realizovana kroz dve tematske celine, u paralelnim sesijama: **Energija, klima i zaštita životne sredine** i **Transparentnost**, otvorila je diskusiju o strategijama učešća i o stvaranju snažnijih i efektivnijih mehanizama kroz koje civilno društvo može doprineti procesu integracija, pre svega pružajući perspektivu sa lokalnog, nacionalnog i regionalnog nivoa.

BOŠ je iskoristio institucionalnu podršku za jačanje svojih istraživačkih kapaciteta, kroz sprovođenje regionalnog istraživanja, uspostavljanje partnerstva sa iskusnijim *think tank* organizacijama iz regiona i institucijama (Centar za razvoj nevladinih organizacija iz Podgorice i Univerzitet u Trentu) na izradi regionalne studije o modelima i mehanizmima učešća građana u procesu donošenja odluka i obnavljanje biblioteke. Međutim, podrška je iskorišćena i za jačanje zagovaračkih potencijala BOŠ-a i inoviranje kanala komunikacije sa ciljnim grupama. U tom pogledu, uspostavljena partnerstva sa organizacijama u Albaniji, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Kosovu i Makedoniji će u narednom periodu doprineti održivosti BOŠ inicijative i predstavljaju glavne kanale komunikacije rezultata rada BOŠ-a sa ciljnim grupama u tim državama. Podrška je iskorišćena da se ključne BOŠ publikacije iz strateških oblasti delovanja odštampaju, dok su one iz oblasti evropskih integracija učinjene dostupnim na engleskom jeziku. Android aplikacija "Evropa za poneti" je, kao jedan od nosećih virtualnih kanala komunikacije, prevedena na sve jezike regiona i njen sadržaj je prilagođen specifičnim kontekstima svake zemlje. Dve regionalne konferencije, koje su okupile predstavnike civilnog društva, relevantnih institucija svih država Zapadnog Balkana (uključujući i Hrvatsku i Sloveniju), kao i predstavnike institucija Evropske unije, prvenstveno Evropskog parlamenta, omogućile su BOŠ-u da teme kojima se bavi i rezultate rada predstavi na regionalnom i na EU nivou.

Na ovaj način su napori BOŠ-a da kroz inicijativu "Progovori o pregovorima" promoviše odgovorno, transparentno i inkluzivno vođenje procesa pristupnih pregovora Srbije sa Evropskom unijom učinjeni prepoznatljivim van granica Srbije. Kao rezultat, otvoren je prostor u narednom periodu za razvijanje jedinstvenog regionalnog pristupa civilnog društva procesu evropskih integracija čitavog regiona i BOŠ-u omogućava uspostavljanje i unapređivanje regionalnih partnerstava za rad na ovoj temi.

Razvoj trening programa usmerenih na javne politike EU u kontekstu evropskih integracija – DEPOCEI

Cilj projekta DEPOCEI je da podigne kapacitete pet univerziteta iz Srbije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore na polju istraživanja politika EU i izvođenja odgovarajućih treninga za javne službenike, preduzetnike i predstavnike civilnog sektora. Predviđeno je da se pri univerzitetima u Beogradu, Nišu, Podgorici, Sarajevu i Tuzli osnuju specijalizovani centri za javne politike EU, sa ciljem da se univerzitetski profesori obuče za izvođenje obuka za različite ciljne grupe. Ovi centri imaju za cilj promovisanje uključenih univerziteta u vodeće institucije za konsultacije i obuke u ovim oblastima javnih politika za javnu administraciju, biznis zajednicu i institucije civilnog društva. Projekat takođe ima za cilj da u Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori podigne nivo svesti, razumevanja, ali i znanja o različitim javnim politikama EU.

Kroz DEPOCEI projekat je uspostavljen institucionalni i normativni okvir i započelo se sa unapređenjem resursa za nesmetani rad Univerzitetskih centara za javne politike EU. BOS je kroz rad na izradi programa i metodologije za izvođenje treninga u okviru Centra za javne politike EU Univerziteta u Beogradu doprineo unapređenju kapaciteta za primenu javnih politika u procesu evropskih integracija Srbije. Projekat je time doprineo ostvarenju drugog strateškog cilja BOŠa u onom segmentu koji se odnosi na unapređenje i primenu javnih politika i proces donošenja odluka koji je zasnovan na činjenicama i dokazima, a ne arbitrarnoj volji donosilaca odluka.

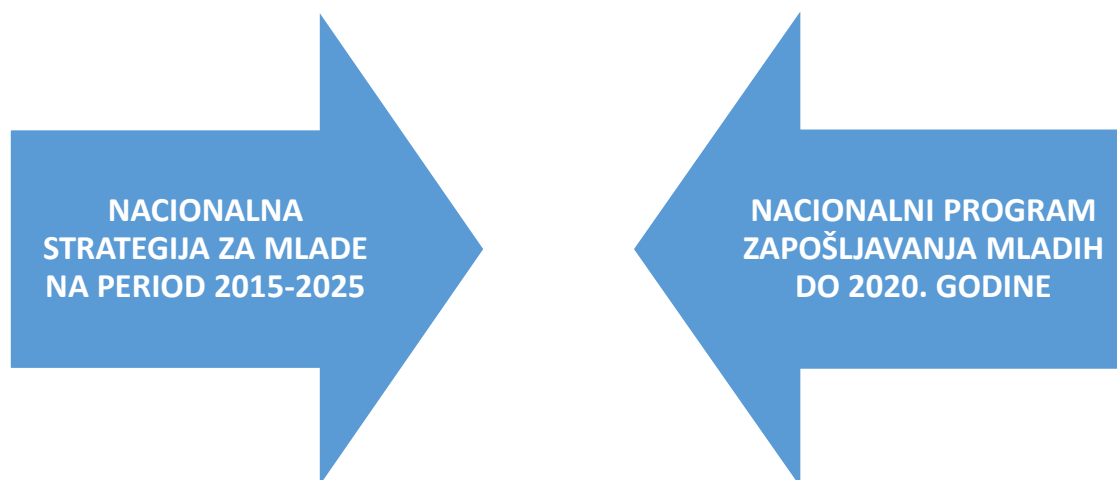
Konkretni proizvodi projekta nastali u periodu obuhvaćenim ovim izveštajem su izrađen program i metodologija za obuke Uvod u proces kreiranja javnih politika i donošenje odluka u Evropskoj uniji i Uvod u politiku životne sredine Evropske unije. Takođe, unapređen je nivo informisanosti 30 predstavnika civilnog društva i uprave vezanim za osmišljavanje i primenu politike životne sredine EU, proces kreiranja javnih politika i donošenja odluka u EU.

#Omladinska politika

Omladinska politika je set aktivnosti koje se definišu na osnovu potreba mladih, a koje imaju za cilj poboljšanje položaja mladih. Ove mere i aktivnosti sprovode državni organi, ustanove i organizacije civilnog društva. Dugoročni cilj omladinske politike je da obezbedi učešće mladih u svim aspektima socijalnog, društvenog i političkog života i unapredi njihove životne uslove.

Beogradska otvorena škola od svog osnivanja u centar svojih aktivnosti stavlja mlade koje dodatno osnažuje da postanu nosioci društvenih promena i nudi im dodatno obrazovanje čime ih osnažuje da postanu aktivni članovi društva.

Tokom 2015. godine doneta su dva ključna strateška dokumenta koja će značajno uticati na razvoj omladinske politike: Nacionalna strategija za mlade na period od 2015-2025 i Nacionalni program zapošljavanja mladih do 2020. godine.

Nacionalna strategija za mlade na period 2015-2025

BOŠ je uzeo učešće u Radnoj grupi za pisanje nove strategije za mlade i najaktivnije je doprineo razradi tematskih oblasti: zapošljavanje i preduzetništvo mladih i mobilnost i informisanje mladih. Nacionalna strategija za mlade je izrađena za period od 2015 do 2025. godine.

BOŠ-ov doprinos u kreiranju NSM

Pokrenuta je Inicijativa za izmenu i dopunu **Zakona o volontiranju**, a kao rezultat Inicijative formirana Radna grupa za izmene i dopune Zakona o volontiranju.

Nacionalni program zapošljavanja mladih do 2020. godine

Pokušavajući da iznađe rešenje za visok procenat nezaposlenih mladih, u 2015. godini je izrađen Nacionalni program zapošljavanja mladih do 2020. godine na inicijativu Krovne organizacije mladih Srbije. Nacionalni program zapošljavanja je zajednički poduhvat nadležnih institucija, privrednih subjekata i Radnog tela Krovne organizacije mladih Srbije u kom je BOŠ dao veliki doprinos, posebno u oblasti kvalitetnih stručnih praksi i karijernog vođenja i savetovanja kao mera kojima se podstiče zapošljivost mladih.

Ključna zagovaračka aktivnost u oblasti omladinske politike bila je inicijativa za izmene i dopune Zakona o volontiranju.

Beogradska otvorena škola je, u partnerstvu sa Krovnom organizacijom mladih Srbije, Nacionalnom asocijacijom praktičara/rki omladinskog rada i drugim omladinskim organizacijama, inicirala pokretanje procesa izmene i dopune Zakona o volontiranju. Kao rezultat te inicijative, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja je formiralo Radnu grupu za izmene i dopune Zakona o volontiranju.

Regionalna kancelarija za saradnju mladih

U 2015. godini pokrenuta je vrlo važne inicijativa uspostavljanja Regionalne kancelarije za saradnju mladih na Zapadnom Balkanu. U svim ovim procesima Beogradska otvorena škola dala je značajan doprinos.

S ciljem intenziviranja regionalne saradnje u omladinskom sektoru i jačanja evropske perspektive mladih, na Konferenciji lidera Zapadnog Balkana održanoj u Beču, 27. avgusta 2015. godine uz prisustvo i otvorenu podršku svih relevantnih aktera iz Evropske unije, usvojena je Zajednička Deklaracija kojom se predviđa osnivanje Regionalne kancelarije za saradnju mladih (Regional Youth Cooperation Office - RYCO).

BOŠ je zajedno sa drugim organizacijama civilnog društva i pod okriljem KOMS-a uzeo učešće u procesu izrade predloga neophodnih za formiranje Regionalne kancelarije za saradnju mladih. Radno telo okupljeno sa ciljem da razmatra predloge Radne grupe je funkcionisalo u toku celog mandata Radne grupe formirane za potrebe uspostavljanja Regionalne kancelarije. U ovom trenutku, svi predlozi su poslani na razmatranje vladama zapadno balkanske šesterke i uspostavljanje Kancelarije se očekuje tokom leta.

Portal Mingl

Mingl - Portal za mlade nastao je 2007. godine i od tada svakodnevno objavljuje informacije i vesti o neformalnim obrazovnim programima, stipendijama, radionicama, kursevima, takmičenjima i ostalim temama namenjenim mladima. (www.mingl.rs).

U okviru ovog portala za mlade, u toku 2015.g, realizovan je Projekat Videopedija - obrazovni sadržaj za mlade u TV formatu na internetu.

Portal Mingl – Videopedija

- Produkcijom 48 video prikaza nastavnih jedinica kreiran je obrazovni program poput onlajn video enciklopedije
- Video enciklopediju uređivao je projektni tim, a teme su obrađivali predavači i saradnici BOŠ-a
- Kreiranjem obrazovnog medijskog sadržaja u formatu koji je najprijemčiviji za ciljnu grupu doprinelo se kvalitetnije provedenom slobodnom vremenu mladih na internetu i njihovom boljem obrazovanju.

#Unapređivanje zapošljivosti

U protekloj godini radili smo na unapređenju politika karijernog vođenja i savetovanja (KVIS) i povezivanja obrazovanja i tržište rada, uključujući kreiranje upisnih politika u srednjim stručnim školama i razvoju koncepta kvalitetnih stručnih praksi.

Na ovim ciljevima se radilo kroz projekte:

- KViS na BIS - Zagovaranje za kontinuitet u sprovođenju politike karijernog vođenja u Srbiji
- PRAKSAM - Uvođenje mladih u svet rada kroz radne prakse
- MUSTRA III - Model usaglašavanja sistema obrazovanja i tržišta rada - Kampanja zagovaranja primene preporuka iz sažetog predloga praktične politike
- Podrška SEKO mreži uz pomoć Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva
- KIS - Karijerno informisanje srednjoškolaca
- Ozbiljne igre za društvene i kreativne kompetencije
- Ka boljim praktičnim politikama za kvalitetne programe praksi
- CareerS – Razvoj sistema karijernog vođenja i savetovanja u cilju unapređenja visokog obrazovanja u Srbiji

Karijerno vođenje i savetovanje

Kroz aktivnosti u oblasti karijernog vođenja i savetovanja BOŠ podstiče unapređenje zapošljivosti, celoživotnog učenja i ukupnog ekonomskog razvoja Srbije kroz doprinos razvoju karijernog vođenja i savetovanja i jačanju veza obrazovanja i privrede.

Karijerno vođenje i savetovanje usmereno je ka ostvarenju sledećih ciljeva:

- Razvoj sistema karijernog vođenja i savetovanja
- Konceptualizacija, promocija i kreiranje inovativnih modela razvoja karijere
- Izgradnja kapaciteta svih učesnika u procesu karijernog vođenja i savetovanja
- Efektivnije zapošljavanje i ekonomski razvoj.

Karijerno vođenje i savetovanje (KVIS) prepoznato je kao jedan od osnovnih instrumenata razvoja ljudskih resursa kojim se postiže poboljšanje efikasnosti obrazovnog sistema i ostvaruju ciljevi ekonomskog razvoja, socijalne jednakosti i uključenosti. Vlada Republike Srbije usvojila je Strategiju karijernog vođenja i savetovanja 2008. godine. Inicijativu za usvajanje Strategije pokrenula je Beogradska otvorena škola i njeno usvajanje bilo je rezultat višegodišnje kampanje javnog zagovaranja.

Krajem 2014. godine Ministarstvo omladine i sporta je objavilo da neće nastaviti koordinaciju multisektorske radne grupe koja je pratila sprovođenje aktivnosti u oblasti karijernog vođenja i savetovanja. Istovremeno, istekao je Akcioni plan za sprovođenje Strategije za karijerno vođenje i

savetovanje. Time je održivost postignutih rezultata dovedena u pitanje, kao i unapređenje funkcionalnosti i kvaliteta KVIS-a u Srbiji. Beogradska otvorena škola je od 2004. zagovarala usvajanje koncepta karijernog vođenja i savetovanja kao delotvornog instrumenta za prevazilaženje razlika između tržišta rada i sveta obrazovanja. Zbog toga je novonastala situacija iskorišćena kao prilika za pojačani rad civilnog društva u ovoj oblasti, sa ciljem da principi karijernog vođenja i savetovanja ostanu ugrađeni u razvojne politike obrazovanja i zapošljavanja. Beogradska otvorena škola je tokom 2015. godine radila na kontinuiranom razvoju i sprovođenju politika karijernog vođenja i savetovanja i unapređenju kvaliteta usluge karijernog vođenja i savetovanja u obrazovanju.

U 2015. godini postignuti su sledeći rezultati:

- Na inicijativu Beogradske otvorene škole, Savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih na predlog Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja je usvojilo odluku, na osnovu koje je Savet proširio svoju nadležnost i preuzeo lidersku ulogu u unapređivanju sistema karijernog vođenja i savetovanja u Srbiji. Na taj način regulisano je administrativno pitanje koordinacije i upravljanja ovom oblašću u sektoru obrazovanja
- Identifikovani pravci daljeg razvoja politike celoživotnog karijernog vođenja kroz okupljanje svih relevantnih aktera na ekspertskim sastancima i organizovanje prve akreditovane konferencije u ovoj oblasti „Karijerno vođenje i savetovanje - koncept i inovacije“
- Izrađen „Program i metodologija karijernog vođenja i savetovanja za studente u Srbiji“ u cilju unapređivanja rada univerzitetskih karijernih centara
- Uzeto je učešće u radnoj grupi za izradu „Nacionalnog programa zapošljavanja mladih do 2020. godine“.

Stručne prakse

Stručne prakse predstavljaju delotvoran način za smanjenje nezaposlenosti i neusklađenosti znanja i veština mladih sa onima koje se traže na tržištu rada. Međutim, nedostatak adekvatnog pravnog okvira i smernica za sprovođenje kvalitetnih praksi smanjuje njihov potencijal za pružanje mogućnosti mladim ljudima da steknu radno iskustvo i time povećaju svoju zapošljivost. Imajući to u vidu, Beogradska otvorena škola je pokrenula inicijativu za razvoj sistema kvalitetnih stručnih praksi kao delotvornog mehanizma za unapređivanje zapošljivosti mladih, a u skladu sa politikama Evropske Unije.

BOŠ je u ovoj oblasti u 2015. postigao sledeće rezultate:

- Izrađena analiza „Stručne prakse i stručno osposobljavanje u Republici Srbiji: izazovi sprovođenja i moguće perspektive“ sa preporukama za unapređivanje pravnog okvira koji reguliše stručne prakse u Srbiji
- BOŠ pokrenuo inicijativu za pravno regulisanje modela praksi i definisanja standarda kvaliteta u toj oblasti, koju su podržala relevantne zainteresovane strana na održanim konsultativnim sastancima i okruglom stolu (Nacionalne službe za zapošljavanje, Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva, organizacija civilnog društva, karijernih centara, Tempus kancelarije...)
- Uspostavljeno partnerstvo sa Privrednom komorom Srbije u cilju promovisanja koncepta kvalitetnih stručnih praksi među poslodavcima. Potpisano je 18 sporazuma o saradnji sa privrednim društvima
- Učešćem u radnoj grupi za izradu „Nacionalnog programa zapošljavanja mladih do 2020. godine“, Beogradska otvorena škola je zagovarala da se regulisanje praksi i dalji razvoj karijernog vođenja i savetovanja stavi visoko na političku agendu, i na osnovu toga u okviru dokumenta definisana potreba za izmenom regulatornog okvira i definisanjem standarda kvaliteta praksi.

BOŠ je u saradnji sa Privrednom komorom realizovao projekat PRAKSAM – Uvođenje mladih u svet rada kroz radne prakse.

Ovaj projekat imao je za cilj jačanje kapaciteta privrednih društava za sprovođenje programa radnih praksi, kao i pružanje podrške unapređenju zapošljivosti mladih u Srbiji.

U okviru projekta PRAKSAM:

- Odabrano je 17 kompanija i 30 praktikanata koji su imali priliku da obave četvoromesečnu praksu i na taj način steknu radno iskustvo
- Održan je trening za mentore, koji je bio dodeljen svakom praktikantu ponaosob
- Preko 60% praktikanata je dobilo posao ili nastavilo praksu u kompanijama u kojima su obavljali praksu.

Obrazovanje i tržište rada

Usaglašavanjem ponude srednjih stručnih sa potrebama i „potražnjom“ privrede stvaraju se osnovni uslovi za školovanje kompetentnih i stručnih kadrova, pravovremeno se afirmišu perspektivna zanimanja i zanati, a obrazovanje postaje fleksibilnije u odnosu na česte promene na tržištu rada. Svake školske godine, sve srednje škole su zakonski obavezane da donesu plan upisa koji treba da bude u skladu sa potrebama tržišta rada i lokalnog ekonomskog razvoja, koji odobrava

#Unapređivanje zapošljivosti

Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja. Međutim, proces donošenja odluke o planu upisa u srednje stručne škole, uprkos pojedinim inicijativama i izolovanim primerima dobre prakse, nije u dovoljnoj meri zasnovan na partnerstvu svih zainteresovanih strana i realnim potrebama privrede za radnom snagom. Zbog toga se u srednjim stručnim školama stiču znanja i veštine koje nisu u skladu sa zahtevima tržišta rada, što utiče na zapošljivost mladih. Kako bi se planovi upisa uskladili sa potrebama tržišta rada, srednje stručne škole iz dve školske uprave, Kruševac i Užice, su usvojile preporuke za unapređivanje upisne politike koje je kreirala Beogradska otvorena škola:

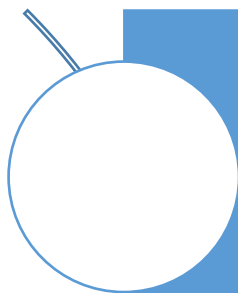
- Uspostavljena lokalna partnerstva na nivou dve školske uprave u cilju unapređenja upisnih politika srednjih stručnih škola.

Unapređivanje kapaciteta

U 2015. godini smo kroz obuke o karijernom informisanju, treninge društvenih kompetencija, događaje „Sa privredom na ti“, organizovanje programa praksi, rad onlajn karijerne savetnice, rad portala BOŠ karijera, organizovanje konsultativnih sastanaka radili na unapređivanju kapaciteta:

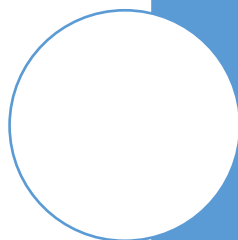
- 34 privredna društva za sprovođenje kvalitetnih programa praksi i za povezivanje sa mladim ljudima
- 43 organizacije civilnog društva za kvalitetnije uključivanje u proces programiranja međunarodne razvojne pomoći za sektor Razvoj ljudskih resursa i društveni razvoj
- 302 direktora, nastavnika i stručna saradnika iz srednjih škola za karijerno vođenje i savetovanje, unapređivanje društvenih kompetencija i kreiranje upisnih politika
- 623 mladih ljudi za upravljanje karijerom, unapređenje društvenih kompetencija, povezivanje sa poslodavcima i sticanje praktičnih znanja i veština
- 151 000 posetilaca sajta BOŠ karijera koji su dobili informacije vezane za obrazovanje, zanimanja, pisanje CV-ia i upravljanje karijerom.

Utisci korisnika

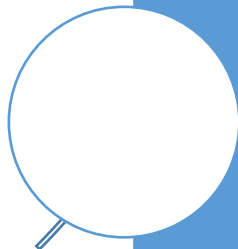
„Praksa Beogradske otvorene škole je bila od izuzetnog značaja za dalji razvoj moje karijere (ili makar za dobar početak). Tokom prakse sam imao priliku da radim na konkretnim zadacima, da i sam doprinesem radu tima, što me je preporučilo za sledeći posao. Smatram da su i obuke u BOŠ-u bile od velikog doprinosa za razvoj profesionalnih veština praktikanata i da su stvorile početnu osnovu za dalje usavršavanje u određenim oblastima. Sve ovo zajedno, imajući u vidu i ugled koji ima BOŠ, doprinelo je većoj zapošljivosti praktikanata. Veliko hvala Beogradskoj otvorenoj školi“.

Praktikant u programu praksi Beogradske otvorene škole

„Neka Beogradska otvorena škola i u budućnosti nastavi sa promovisanjem karijernog vođenja i savetovanja jer to radite na pravi način, a nešto što je uistinu potrebno srednjoškolicima, s obzirom da su u prilično nezavidnoj situaciji kada je u pitanju planiranje karijere i pronalaženje adekvatnog posla“.

Nastavnik, učesnik na Sajmu školskih timova za karijerno vođenje i savetovanje

Svaka čast vama BOŠovcima, svašta sam važno i kvalitetno čula, a dodatna je lepota što mnogo toga, što smo čuli, imamo i u materijalima koje ste nam dali. Na kraju, moram da kažem i ovo, način na koji ste ovo realizovali je odličan primer za druge i, slobodno mogu reći, da ste postavili standard kvaliteta kako se organizuje i ostvaruje jedan ovakav događaj. Sve pohvale i još jednom veliko HVALA“.

Nastavnica, učesnica konferencije “Karijerno vođenje i savetovanje - koncept i inovacije“

Gde smo sve radili

Gradovi i opštine u kojima smo radili u 2015. godini:

Blace, Bečej, Beograd, Vranje, Vrnjačka Banja, Veliko Gradište, Čačak, Užice, Leskovac, Loznica, Stara Pazova, Subotica, Sombor, Indija, Kruševac, Kragujevac, Novi Sad.

Strateški cilj 3: Jačanje kapaciteta

Strateški cilj 3: Jačanje kapaciteta civilnog, javnog i poslovnog sektora pružanjem stručnih, inovativnih i kvalitetnih usluga.

#Civilno društvo

Jačanje kapaciteta civilnog sektora

U 2015. godini Beogradska otvorena škole je doprinela jačanju civilnog društva kroz sledeće projekte:

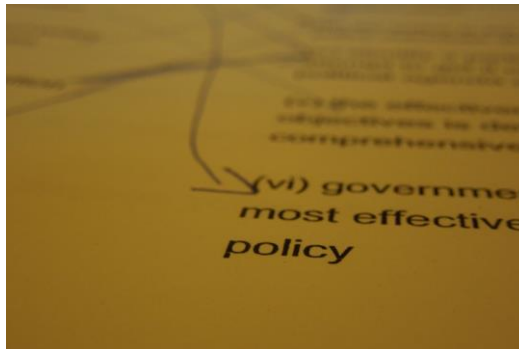
- Policy Bridging Initiative
- ReForce – Jačanje uloge organizacija civilnog društva u razvoju zajednice u reformi javne uprave
- Jačanje lokalne transparentnosti
- P4OCD – Podrška civilnom društvu u javnom zagovaranju praktičnih politika u Srbiji
- Podrška pojedincima da razviju pilot ideje i podrške OGD za realizovanje jednog dela aktivnosti
- Unapređenje međunarodne saradnje u oblastima omladine i sporta: perspektive i mogućnosti za R. Srbiju
- „Partnerski za obrazovanje“

ReForce - Jačanje uloge organizacija civilnog društva u razvoju zajednice i reformi javne uprave	Jačanje lokalne transparentnosti	P4OCD - Podrška civilnom društvu u javnom zagovaranju praktičnih politika u Srbiji	Podrška pojedincima da razviju pilot ideje i podrška OGD za realizovanje jednog dela aktivnosti	Unapređenje međunarodne saradnje u oblastima omladine i sporta: perspektive i mogućnosti za R. Srbiju
Program podrške lokalnim udruženjima kroz dodelu malih grantova , rezultirao je u tome da je uspešno sprovedeno 11 lokalnih inicijativa	Posredstvom BOŠ-a umreženo je 50 udruženja koja se bave temom transparentnosti, a kroz programa podrške udruženjima dodeljeno 5 malih grantova u cilju podizanja lokalne transparentnosti najmanje transparentnih opština	Devetomesečna ekspertska i mentorska podrška BOŠ-a za 11 organizacija civilnog društva , od kojih je jedan Industrijski sindikat, u prenošenju znanja i unapređenju veština za primenu alata i dobrih praksi u procesu javnog zagovaranja praktičnih politika	Kroz obuke, mentorstvo i dodelu grantova podržano 12 inicijativa predloženih od strane pojedinaca koje se sprovode u saradnji sa 12 organizacija civilnog društva	Osnaženi kapaciteta 50 od ukupno 90 granskih sportskih saveza za veću uključenost u međunarodne projekte i podsticanje njihove održivosti pored sredstava iz Budžeta R. Srbije

BOŠ IT tim kreirao je platformu obrazovanje.org za Fond za otvoreno društvo.

Policy Bridging Initiative

Od septembra 2014. godine Beogradska otvorena škola je partner na projektu **Policy Bridging Initiative** čiji je nosilac organizacija International Centre for Policy Advocacy (ICPA). Projekat se realizuje u okviru tekućeg ciklusa programa Programa za promociju regionalnog istraživanja Zapadnog Balkana (Regional Research Promotion Programme (RRPP) koji sprovodi Univerzitet u Friburgu uz finansijsku podršku Švajcarske agencije za razvoj i saradnju (SDC).

RRPP promoviše istraživanja u oblasti društvenih nauka na Zapadnom Balkanu koja pomažu u razumevanju specifičnih reformskih potreba zemalja regiona i dugoročnih posledica različitih javnih politika. Istraživači dobijaju podršku kroz finansiranje istraživanja, metodološke i tematske treninge, kao i kroz otvaranje mogućnosti za regionalnu i međunarodnu razmenu i umrežavanje.

Policy Bridging Initiative je inicijativa u okviru RRPP-a koja nastoji da unapredi istraživačke i zagovaračke kapacitete organizacija i institucija čiji su projekti podržani u periodu od 2014 do 2016. godine. ICPA i BOŠ kroz Policy Bridging Initiative osnažuju kapacitete za sprovođenje 21 regionalnog projekta koji sprovode 63 institucije/organizacije iz Makedonije, Bosne i Hercegovine, Albanije, Kosova i Srbije. Projekat se realizuje u periodu septembar 2014 – novembar 2016. godine. U toku 2015. godine realizovane su obuke za predstavnike ovih naučnih institucija i organizacija iz oblasti kreiranja, pisanja i zagovaranja predloga praktičnih politika koje su nastale kao rezultat istraživačkog procesa na ovim projektima. U obukama je učestvovalo 76 predstavnika organizacija koji su se opredelili da osim naučnog istraživanja, kreiraju i predloge praktične politike i zagovaraju njihovo usvajanje i primenu na nacionalnom i regionalnom nivou. Drugu polovinu godine obeležio je mentorski rad tokom kojeg su treneri ICPA-a i BOŠ-a usmeravali istraživački proces, davali komentare i diskutovali sa regionalnim timovima o rezultatima istraživačkog rada i kreiranju predloga praktične politke u odabranim oblastima.

Oснаženi kapaciteti predstavnika podržanih organizacija i naučnih instituta da rezultate akademskog istraživanja pretoče u predlog praktične politike i osmisle strategiju za zagovaranje glavni je rezultat opisanih projektnih aktivnosti.

Aktivnosti:

- Mentorske konsultacije sa 21 regionalnih istraživačkih timova uključenih u projekat

- Učešće u organizaciji treninga Developing effective strategies & communication tools for policy advocacy u periodu od 1. do 3. oktobra 2015. godine u Crnoj Gori za 19 istraživača na projektu Policy Bridging Initiative
- Učešće u organizaciji treninga Producing Policy-relevant Analysis and Writing to Influence Decision-making u periodu od 25. do 27. juna 2015. godine u Beogradu za 20 istraživača na projektu Policy Bridging Initiative
- Učešće u organizaciji treninga Policy Link and Brief Writing u periodu od 14. do 16. maja 2015. godine u Draču za 12 istraživača na projektu Policy Bridging Initiative
- Učešće u organizaciji treninga Policy Link and Brief Writing u periodu od 5. do 7. marta 2015. godine u Prištini za 8 istraživača na projektu Policy Bridging Initiative
- Učešće u organizaciji treninga Policy Research Design u periodu od 5. do 7. februara 2015. godine u Skoplju, Makedonija za 17 istraživača na projektu Policy Bridging Initiative.

Training Producing Policy-relevant Analysis and Writing to Influence Decision, 25 - 27. jun 2015. godine u Beogradu, Srbija

Training Policy Research Design, 5 - 7. februar 2015. godine u Skoplju, Makedonija

ReForce – Jačanje uloge organizacija civilnog društva u razvoju zajednice u reformi javne uprave

Jedan od aspekata projekata Programa podrške lokalnim udruženjima bio je rad na jačanju kapaciteta civilnog društva. Rezultat tih aktivnosti je 11 uspešno sprovedenih projekata kroz partnerstvo civilnog društva i lokalne samouprave. Projekti udruženja, kofinansirani i sprovedeni u partnerstvu sa javnim vlastima u 11 lokalnih samouprava, realizovani su u opštinama: Bela Palanka, Bosilegrad, Čajetina, Vladičin Han, Vlasotince, Nova Varoš, Raška, Surdulica, Trgovište i gradovima Užicu i Vranju. Sprovedeni projekti su doprineli poboljšanju kvaliteta života u navedenim lokalnim samoupravama kroz različite pristupe: od poboljšanja turističkih potencijala (Užice, Bela Palanka), uspostavljanja novih usluga i mehanizama (osnovan Zeleni savet u Vlasotincu i Savet za

mlade u Vladičinom Hanu) ili poboljšanja postojećih usluga lokalne samouprave kroz približavanje njenog rada građanima (Bosilegrad), poboljšanja komunikacije između lokalnih vlasti i organizacija civilnog društva (Vranje), pružanja pomoći ranjivim grupama da ostvare svoja prava (izdate 33 lične karte građanima Surdulice) do zaštite životne sredine, zelenih površina, sportske infrastrukture od propadanja (Čajetina, Nova Varoš, Raška, Trgovište, Vlasotince). Takođe, projekat je doprineo i uvođenju novih usluga Savetodavnog centra Stalne konferencije gradova i opština za jačanje kapaciteta lokalnih samouprava da rade u skladu sa zakonom i u skladu sa stvarnim razvojnim potrebama lokalne zajednice. Izrađena je Veb platforma "Paket pomoći OCD" koja je do kraja projekta ostvarila 13,267 poseta.

Jačanje lokalne transparentnosti

U okviru projekta Jačanje lokalne transparentnosti jačanje kapaciteta civilnog društva imalo je poseban značaj. Verujući da udruženja građana, pogotovo ona u lokalnim malim zajednicama, mogu da unaprede svoju zajednicu u svakom segmentu, pa i u segmentu odgovornosti i transparentnosti svojih lokalnih samouprava, Beogradska otvorena škola je ostvarila saradnju sa i umrežila 50 udruženja koja se bave ovom temom. Ta udruženja su imala priliku da tokom dvodnevnog programa jačanja kapaciteta dobiju informacije i znanja o temi od stručnjaka u oblasti, kao što su poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti Rodoljub Šabić, vrhovni državni revizor Duško Pejović, predstavnici donatorske zajednice u Srbiji, Danilo Milić iz Međunarodnog centra Ulof Palme i Miodrag Milosavljević iz Fondacije za otvoreno društvo. Beogradska otvorena škola je ostvarila najbližu saradnju sa pet udruženja građana, koji su u okviru Programa podrške udruženjima kroz dodelu malih grantova dobili priliku i finansijska sredstva da u svojim lokalnim zajednicama sprovedu tromesečne projekte u cilju podizanja lokalne transparentnosti najmanje transparentnih opština, a to su Blace, Sečanj, Mali Zvornik, Opovo i Loznica.

Mentorska podrška Beogradske otvorene škole za 11 organizacija civilnog društva korisnika grantova Solidar Suisse

Aktivnosti na projektu „P4OCD – Podrška civilnom društvu u javnom zagovaranju praktičnih politika u Srbiji“ (P4OCD) predstavljaju nastavak mentorske podrške koju BOŠ pruža 11 organizacija civilnog društva, grantija SOLIDAR Suisse. Projekat je nastao kao odgovor na tri problema vezana za učešće organizacija civilnog društva u procesu kreiranja javnih politika: a) slabi i nejasni mehanizmi za konsultacije i učešće OCD u procesu kreiranja javnih politika i donošenja odluka, b) osmišljavanje javnih politika i proces donošenja odluka nisu zasnovani na dokazima, i c) nedostatak kapaciteta OCD da vode kampanje javnog zagovaranja zasnovane na istraživanjima i dokazima. BOŠ je kroz P4OCD projekat započeo sa pružanjem mentorske podrške ovim organizacijama za osmišljavanje i sprovođenje kampanja javnog zagovaranja u oblastima vezanim za unapređenje zapošljavanja mladih, rad i radno pravo i restrukturiranje javnih preduzeća.

Mentorska podrška BOŠ-a, u okviru P4OCD projekta, se sastoji u prenošenju znanja i unapređenju veština za primenu alata i dobrih praksi u procesu javnog zagovaranja praktičnih politika. BOŠ kroz ovaj projekat unapređuje kapacitete organizacija civilnog društva da samostalno zagovaraju promene u određenim javnim politikama. Na ovaj način P4OCD projektom se pruža doprinos ostvarenju dva strateška cilja BOŠ-a. Zahvaljujući mentorskoj podršci BOŠ-a organizacije civilnog društva su kampanjama javnog zagovaranja unapredile proces kreiranja javnih politika i proces donošenja odluka u oblastima vezanim za unapređenje zapošljavanja mladih, doprinosa boljem sprovođenju propisa iz oblasti rada i radnog prava i unapređenja socijalnog dijaloga na lokalnom nivou o pitanju restrukturiranja javnih preduzeća.

Projekat P4OCD je time doprineo ostvarenju drugog strateškog cilja BOŠ-a u onom segmentu koji se odnosi na unapređenje i primenu javnih politika i proces donošenja odluka koji je zasnovan na činjenicama i dokazima, a ne arbitrarnoj volji donosilaca odluka. Proces osnaživanja organizacija civilnog društva za javno zagovaranja praktičnih politika doprinosi sveukupnom unapređenju ekonomije znanja u ovom sektoru – na ovaj način P4OCD projekta u praksi doprinosi ostvarenju trećeg strateškog cilja BOŠ-a.

Ciljevi projekta i relevantnost za razvoj javnih politika u RS, sinergija sa EU ako postoji

Opšti cilj projekta:

Uspostaviti transparentan, inkluzivan i odgovoran proces kreiranja javnih politika u Srbiji – P4OCD projekat svojim aktivnostima i predviđenim rezultatima dugoročno teži ka stvaranju jednog održivog modela kreiranja javnih politika u Srbiji koji će biti: (a) Transparentan (sve faze u procesu kreiranja javne politike su otvorene za javnost zainteresovane strane imaju pristup svim informacijama neophodnim za proces donošenja odluka, razlozi za donete odluke su predstavljeni i dostupni javnosti); (b) Inkluzivan (otvoren je za učešće svih zainteresovanih strana, zainteresovane strane imaju mogućnost da predstavljaju svoje opcije za rešavanje problema, donosioci odluka uključuju zainteresovane strane u debatu oko izbora najboljeg rešenja između više opcija); (c) Zasnovan na dokazima (ciljevi javnih politika moraju počivati na dobro argumentovanim i izvodljivim rešenjima u skladu sa postojećim resursima).

Specifični cilj projekta:

Unaprediti kapacitete organizacija civilnog društva za sprovođenje delotvornih kampanja javnog zagovaranja koje počivaju na dokazima, transparentnosti i inkluzivnosti u procesu donošenja odluka – P4OCD projekat je, kroz intenzivan mentorski program omogućio ekspertsku podršku organizacijama civilnog društva, da sprovedu kampanje javnog zagovaranja koje počivaju na konkretnim rešenjima problema u oblastima zapošljavanja mladih, rada i radnog prava i restrukturiranja javnih preduzeća. Kampanje su sprovedene na osnovu Okvira za planiranje javnog

zagovaranja praktičnih politika (Advocacy Planning Framework) alata koji se pokazao u praksi kao veoma delotvoran u sprovođenju sličnih kampanja.

Aktivnosti:

Devetomesečna ekspertska podrška BOŠa za 11 organizacija civilnog društva je podrazumevala pomoć u: a) Izradi Okvira za planiranje javnog zagovaranja praktičnih politika za svaku od organizacija, svakodnevnu podršku pružanjem saveta u primeni ovih Okvira tokom kampanja, b) Organizaciju 4 radionice za umrežavanje kroz koje je omogućena dalja razmena iskustava, koordinacija projekata i zajedničke aktivnosti 11 organizacija civilnog društva – korisnika grantova SOLIDAR Suisse i, c) Svakodnevnu komunikaciju sa organizacijama uključenim u projekat i sprovođenje 8 mentoring poseta. Na ovaj način je obezbeđena redovna komunikacija, prenošenje znanja, unapređenje veština, prenošenje dobrih praksi i instrukcija za primenu Okvira za planiranje javnog zagovaranja praktičnih politika neophodnih za uspešno sprovođenje kampanja javnog zagovaranja.

Proizvodi i rezultati

Proizvodi projekta:

Izrađeno 11 Okvira za planiranje javnog zagovaranja praktičnih politika (Advocacy Planning Framework) – Svaka od organizacija civilnog društva je pre sprovođenja kampanji izradila ovaj Okvir koji sadrži: a) Strateški fokus kampanje (identifikacija trenutnih prepreka i izazova, dostižan cilj kampanje), b) Ulazak u proces (mapiranje aktera, mreža i centara moći, praksi donošenja odluka i načina razmišljanja i delovanja u mreži praktične politika), c) Nosilac poruke i poruka (zaštitno lice kampanje, obezbeđivanje podrške sa strane, definisanje poruke za ključne zainteresovane strane, kanala komunikacije), d) Aktivnosti (konkretne aktivnosti u kampanji, strateški rizici za sprovođenje kampanje), mapiranje i izrada mape moći zainteresovanih strana za definisani cilj kampanje javnog zagovaranja.

Rezultati projekta:

Uspešno izvedeno 10 kampanja u skladu sa definisanim ciljevima i miljokazima kampanja javnog zagovaranja.

Većina OCD uključenih u projekat je ostvarilo ciljeve kampanja kojima su učinjene konkretne promene u javnim politikama koje se odnose na mlade, pitanja vezana za rad i radno pravo i restrukturiranje javnih komunalnih preduzeća. Sledi pregled nekih od najznačajnijih rezultata projekta:

- 1) Izrađeni amandmani za izmenu i dopunu Zakona o mirnom rešavanju sporova
- 2) Izrađen Predlog Zakona o radničkim većima

- 3) Uvedene nove mere za zapošljavanje u lokalne akcione planove za zapošljavanje u lokalnim samoupravama Gornji Milanovac i Čačak
- 4) Osnovan Savet za mlade i usvojena skupštinska odluka o modalitetima uključivanja mladih u proces donošenja odluka na teritoriji opštine Vrnjačka Banja
- 5) Mere za karijerno vođenje i savetovanje uvedene u Lokalni akcioni plan za zapošljavanje i Lokalni akcioni plan za mlade za lokalnu samoupravu Kruševac
- 6) Podignuta zasebna veb stranica Inspektorata za rad u okviru zvanične veb prezentacije Ministarstva za rad
- 7) Obezbeđeno tumačenje čl. 3 od strane Ministarstva privrede koje ide u korist naporima reprezentativnih sindikata da zaštite interese zaposlenih prilikom privatizacije javnih komunalnih preduzeća na lokalnom nivou
- 8) Sprovedene sve aktivnosti neophodne za ratifikaciju Konvencije Međunarodne organizacije rada br. 154
- 9) Potpisano i stupilo na snagu 6 kolektivnih ugovora na teritorijama lokalnih samouprava Leskovac, Medveđa, Vlasotinca, Lebane i Bojnik
- 10) Unapređen Pravilnik o modelima i kriterijuma za primenu aktivnih mera za zapošljavanje u delu koji se odnosi na programe stručnih prakse
- 11) Unapređeni kapaciteti organizacija civilnog društva za praktično političko savetovanje i konkretno rešavanje problema u mreži praktične politike.

Sprovođenje kampanja javnog zagovaranja koristeći nove metodološke alate je omogućilo organizacijama civilnog društva da izgrade nove i unaprede već postojeće kapacitete za uticaj na konkretne promene u javnim politikama u kojima deluju. Ovde se pre svega misli na kapacitete i znanja koja su omogućila osmišljavanje i sprovođenje kampanja koje počivaju na rešavanju problema, u procesu donošenja odluka koji počiva na dokazima, a ne na pukoj volji. Organizacije civilnog društva uključene u projekat umrežene sa javnim vlastima, predstavnicima civilnog društva i predstavnicima privrede.

P4OCD projekat je osmišljen tako da u okviru mentorskog programa omogući i ohrabri razmenu informacija između organizacija uključenih u projekat kao i zajedničke aktivnosti na sprovođenju kampanja javnog zagovaranja. Sledeći rezultati su postignuti u ovom segmentu:

- 1) Predstavnicima organizacija civilnog društva uključeni u radne grupe za izradu izmena i dopuna Zakona o mirnom rešavanju radnih sporova, Zakona o radničkim većima i izradu novog zakonodavnog okvira za radne odnose i kolektivno pregovaranje
- 2) Prošireni sastavi Saveta za zapošljavanje sa predstavnicima OCD koje se bave pitanjima mladih u lokalnim samoupravama Gornji Milanovac, Čačak i Vrnjačka Banja

- 3) Predstavnicima OCD uključeni u definisanje novih mera za zapošljavanje mladih i njihovo uvođenje u Lokalne akcione planove za zapošljavanje na teritoriji lokalnih samouprava Gornji Milanovac, Čačak i Kraljevo
- 4) Predstavnicima OCD postali sastavni deo Saveta za karijerno vođenje i savetovanje na teritoriji lokalne samouprave Kruševac
- 5) Predstavnicima reprezentativnih sindikata aktivno učestvovali u radnim grupama za izradu kolektivnih ugovora na teritorijama lokalnih samouprava Leskovac, Medveđa, Vlasotinca, Lebane i Bojnik
- 6) Predstavnicima Unije poslodavaca Srbije su uključeni u izradu Godišnjeg Akcionog plana za zapošljavanje i Pravilnika o modelima i kriterijuma za primenu aktivnih mera za zapošljavanje.

Unapređenje međunarodne saradnje u oblastima omladine i sporta: perspektive i mogućnosti za R. Srbiju

Kroz projekat Unapređenje međunarodne saradnje u oblastima omladine i sporta: perspektive i mogućnosti za R. Srbiju organizovani su treninzi s ciljem jačanja kapaciteta sportskih saveza u Srbiji.

Trening za osnaživanje kapaciteta predstavnika sportskih saveza se javio kao potreba nakon usvajanja Zakona o sportu i uvođenja programskog finansiranja u sportske saveze. Naime, s ciljem da se sportski savezi u Srbiji osnaže za korišćenje dostupnih međunarodnih fondova, projektni tim je u saradnji sa MOS realizovao treninge za osnaživanje kapaciteta sportskih predstavnika koji su se sastojali od dva segmenta. Prvi segment se ticao dostupnih međunarodnih izvora finansiranja i koncepta programskog finansiranja sportskih saveza, a drugi segment teorijskog i praktičnog rada pri pripremi projektnih aplikacija i upravljanjem projektima. Dugoročni cilj ovih treninga je veća uključenost sportskih saveza iz Srbije u međunarodne projekte i podsticanje njihove održivosti pored sredstava iz Budžeta R. Srbije. Od 90 granskih saveza, ove treninge je prošlo preko 50% tj. 50 sportskih saveza.

Unicef i Fondacija za otvoreno društvo

Za potrebe inicijative Unicefa i Fondacije za otvoreno društvo „Partnerski za obrazovanje“ Beogradska otvorena škola je kreirala veb platformu za komunikaciju zainteresovanih javnosti i internu komunikaciju članova inicijative koja je dostupna na www.obrazovanje.org.

#Javna uprava

Podrška Kancelariji za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije

IT tim Beogradske otvorene škole je za potrebe komunikacije organa zaduženih za saradnju sa civilnim društvom Srbije, Turske, Hrvatske, Albanije, Makedonije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine kreirao veb platformu za gov2gov internu komunikaciju, kao i za komunikaciju sa javnostima. Platforma je dostupna na adresi www.gov2gov.info.

IT tim Beogradske otvorene škole je za potrebe komunikacije organa javne uprave kreirao je sledeće platforme i sajtove:

- Gov2gov (za internu komunikaciju) - Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije (<http://gov2gov.info/>)
- Obrazovna platforma (uključujući i sadržaj) - Kancelarija za evropske integracije (<http://sektorskepolitikeeu.seio.gov.rs/>).

Kroz projekat ReForce u 5 jedinica lokalne samouprave održane su budžetske konsultacije između javnih vlasti i udruženja i u partnerstvu kofinansirano i sprovedeno 11 lokalnih projekata.

Na projektu Unapređenje međunarodne saradnje u oblastima omladine i sporta: perspektive i mogućnosti za R. Srbiju, BOŠ je tokom 2015.godine pružao administrativnu podršku Ministarstvu omladine i sporta kroz organizaciju bilateralnih poseta, studijskih putovanja, obuka.

Na ovom projektu realizovane su i:

Konferencije i javni događaji:

- Dvodnevna međunarodna konferencija „Raditi sa omladinom za omladinu: Zaštita od radikalizacije”, organizovana je u okviru predsedavanja Srbije OEBS-om, u periodu od 3. do 4. septembra u Beogradu. Konferencija je sveukupno okupila preko 150 učesnika
- Međunarodna konferencija „Raditi sa omladinom za omladinu: Zaštita od radikalizacije“ je bila posvećena jednoj od gorućih tema današnjice – radikalizaciji omladine, odnosno načinima da se potencijali OEBS-a, a naročito njegov višedimenzionalni pristup bezbedonosnim pretnjama, upotrebe u prevenciji i borbi protiv radikalizacije mladih. Omladinski ambasadori iz 57 zemalja su razgovarali o mogućim načinima za suzbijanje radikalizacije među mladima i zaštiti ljudskih prava, o mladima u odnosu na nacionalne politike zemalja OEBS-a, kao i o ekonomskom osnaživanju mladih
- Info dan o programu Erasmus+ je organizovan 1. novembra 2015. godine u Beogradu koji je okupio 60 predstavnika omladinskih organizacija iz Srbije.

Studijska putovanja za mlade i omladinskih delegacija:

- „Intercultural Youth Dialogue in the Digital Era“
- Škole interkulturalnog dijaloga su okupile 60 mladih ljudi iz Srbije i Albanije. Letnja škola je organizovana od 26-31. jula 2015. godine, u Tirani, a zimska škola od 10. do 14. decembra 2015. godine u Beogradu.

Poslovni sektor

BOŠ biz programi

BOŠ je kreirao BOŠ biz usluge kako bi se unapredila saradnja sa poslovnim sektorom. Kroz tu saradnju unapređuju se aktivnosti i u drugim oblastima kojima se BOŠ bavi, razvijaju komercijalne usluge, odnosno doprinosi se finansijskoj održivosti organizacije. Dugogodišnje iskustvo u kreiranju inovativnih obrazovnih programa i usluga pretočeno u je BOŠ biz program. BOŠ biz program na nov način spaja različite sektore društva. Kroz četiri vrste usluga (People Development, Proven leaders' corner, Bridging the gap i Smart services) BOŠ želi da doprinese razvoju poslovanja privrednih subjekata i privrede u celini, kao i ličnom i profesionalnom razvoju predstavnika kompanija. Kao neprofitna organizacija BOŠ sav prihod ostvaren na tržištu ulaže u razvoj i realizaciju studija odabranih talentovanih studenata Studija budućnosti, 23. generacije jednogodišnjeg akademskog programa Beogradske otvorene škole.

Beogradska otvorena škola je organizacija alternativnog obrazovanja koja već 23 godine uspešno radi na stvaranju elite znanja i pokretačke snage našeg društva. Afirmacijom uloge dodatnog i drugačijeg obrazovanja u sticanju i otkrivanju novih znanja i veština, ogromna većina polaznika različitih programa BOŠ-a iskoristila je retku priliku koja im je pružena da budu otvoreni i prevaziđu ustaljene barijere klasičnog obrazovanja i poslovanja. BOŠ na nov način spaja različite sektore društva, uže stručno-profesionalno opredeljenje i najvažnije evropske i demokratske ideje i principe. BOŠ prepoznaje lidere u različitim oblastima, spremne da menjaju i unapređuju sebe, svoje okruženje, institucije, kompanije i organizacije iz kojih dolaze, zajednicu u kojoj žive i rade. One koji radeći na svom profesionalnom i ličnom razvoju razvijaju i naše društvo i čine ga boljim deo su BOŠ mreže.

Share&Envision

U okviru Inicijative za napredno liderstvo u 2015. godini realizovana su dva obrazovna eventa Share&Envision na temu Sharpening leadership skills koja je okupila 20 učesnika višeg i top menadžmenta uspešnih kompanija. U stimulativnom okruženju eminentni predavači iz akademske i poslovne zajednice podelili su svoje lekcije kojih nema u knjigama sa učesnicima, liderima višeg i srednjeg menadžmenta različitih kompanija i organizacija.

Ko su predavači i treneri

- Dr Tomislav Pavličić, leadership advisor i executive coach sa preko 20 godina iskustva u Americi
- Miša Lukić, predsednik UO i suvlasnik MMS Communications/Publicis Group Serbia
- Tomislav Mihajlović, CMO Nordeus
- Stanka Pejanović, CEO Gorenje
- Peca Popović, publicista i jedan od začetnika muzičke industrije u Srbiji
- Zorica Tomić, profesorka komunikologije na Filološkom fakultetu
- Bojan Brank, leadership and executive coach
- Jovana Tripunović, konsultantkinja za društvene medije i istraživač društvenih mreža

Klijenti su viši i srednji menadžment iz:

- Philip Morris Interantiona
- Zlatiborac
- Vojođanska banka
- Credit Agricole banka
- Detlta Holding
- Elsys Eastern Europe
- Societe Generale banka
- Trayal korporacija
- NIS Gazprom Njeft
- Telenor
- Senzal Capital
- Aigo Business System

- Ernst&Young
- Alpha banka
- Expo Milano 2015

Održana je otvorena i in-house obuka za Philip Morris Interanational „Prezi - najpopularniji alat za izradu prezentacija”.

BOŠ biz Portfolio

Portfolio obrazovnih programa Beogradske otvorene škole zasniva se na razvoju mekih veština i namenjen je različitim nivoima zaposlenih u poslovnom sektoru, prema kojima su kreirani Osnovni, Srednji, Napredni i Napredni plus moduli na sledeće teme:

- Change management
- Biznis diplomatija - napredne komunikacione veštine
- Teorija igara
- The Big Picture – kontekst savremenog sveta
- Emocionalna inteligencija
- Komunikacione veštine
- Timski rad i saradnja
- Planiranje i organizacija vremena
- Delegiranje i osnaživanje
- Davanje i primanje povratnih informacija
- Upravljanje konfliktima
- Upravljanje stresom
- Efektivno slušanje
- Javni nastup i prezentacione veštine
- Motivacija
- Mentorstvo i razvoj
- Vođenje sastanaka
- Osnove liderstva
- Postavljanje ciljeva
- Orijehtacija na klijente
- Napredno liderstvo i motivacija

Treneri i predavači Beogradske otvorene škole su eminentni članovi akademske i poslovne zajednice. Na Naprednom i Naprednom plus modulu, koji su namenjeni višem i top menadžmentu, treneri su sa iskustvom na C-level pozicijama u kompanijama. U 2016. godini potpisan je jednogodišnji ugovor sa kompanijom Hemofarm o pružanju usluge in-house edukacije.

Menadžeri IBM-a volonteri BOŠ-a

BOŠ je 2015. godine uspeo da se uključi u globalni Corporate Service Corps program IBM-a. Barbara Hampson, menadžerka IBM FirstMobile Platforme (IBM SAD), Caroline Do Prado, PR and Marketing Specialist (IBM Brazil) i Saumya Purkayastha, Digital Marketing and Analytics Specialist, (IBM Indija), radili su mesec dana u BOŠ-u na unapređenju poslovnih modela koje je BOŠ definisao strateškim planom za 2017.

Članstvo

Beogradska otvorena škola je 2015. godine postala članica dva eminentna udruženja poslovne zajednice: Američke privredne komore u Srbiji AmCham i Srpske asocijacije menadžera SAM.

AmCham – Beogradska otvorena škola redovno učestvuje u aktivnostima AmCham-a. BOŠ i AmCham su kroz partnersku saradnju pokrenule više inicijativa u oblasti povezivanja sveta obrazovanja i tržišta rada. Kroz obuke za unapređenje veština mladih lidera i dokazanih menadžera, BOŠ učestvuje u realizaciji obrazovno-mentorskog programa Američke privredne komore AMCHAMPS i aktivan je član *HR foruma*.

Na godišnjem najvećem eventu SAM-a, Beogradska otvorena škola je bila nominovana za najbolju organizaciju za obrazovanje menadžera.

Talent acquisition

BOŠ je povezujući kompanije sa mladim, talentovanim ljudima, pružio podršku kompanijama u pronalaženju potencijalnih kadrova za razvoj poslovanja. BOŠ je doprineo procesu prevazilaženja jaza između obrazovanja i tržišta rada kroz:

- Učešće u realizaciji projekta *Tvoja karijera počinje ovde* kompanije Ernst&Young, a dve studentkinje Studija budućnosti postale su finalistkinje ovog zahtevnog takmičenja
- Kroz dva Youth2Business događaja BOŠ je omogućio da se 12 predstavnika kompanija i 100 mladih upoznaju i povežu. Ono što najbolje opisuje cilj koji se ovim događajem postiže jeste sledeća priča: mladi inženjeri je kroz kratak upitnik rekao da mu je 20 minuta razgovora sa određenim predstavnikom kompanije značio više nego jedna akademska godina, a potom se sastao da predstavnikom kompanije koji mu je kroz razgovore pružio savete o karijeri.

Podrška kompanijama pružena je i kroz usluge kojima kompanije unapređuju svoje poslovanje:

- Za potrebe kompanije Trayal kreirano je e-commerce rešenje (online prodavnica), a BOŠ je preuzeo održavanje sajta ove kompanij.

Razvoj BOŠ-a

U toku 2015. godine Beogradska otvorena škola je imala:

- Sastanak Nadzornog odbora
- Sastanak Upravnog odbora
- Sastanak Skupštine BOŠ-a
- Finansijsku reviziju celokupne organizacije za 2014.g
- Finansijske revizije za 5 projekata
- 21 sastanak BOŠ kolegijuma

BOŠ ulaže u razvoj zaposlenih, pa su tokom 2015. godine članovi BOŠ tima učestvovali na 30 obuka i događaja usavršavanja.

BOŠ tim svakodnevno učestvuje na javnim i stručnim događajima u Srbiji i inostranstvu.

U toku 2015. godine urađen je novi dizajn enterijera BOŠ učionice. Učionica je kompletno renovirana, adekvatno brendirana i tehnički opremljena (30 novih stolica, 3 projektora, 1 kamera, plakari, lusteri, taburei, 2, desktop računara i 3 lap top računara).

BOŠ biblioteka obogaćena je sa 19 knjiga u vrednosti od 660 evra.

BOŠ tim u 2015. godini:

Svi projekti i aktivnosti koji su u 2015. godini doprineli ostvarenju strateških ciljeva BOŠ-a realizovani su zahvaljujući sjajnom BOŠ timu:

- Vesna Đukić, Generalna direktorka
- Milorad Bjeletić, Izvršni direktor
- Dragica Bakić-Vučinić, Finansijska menadžerka
- Nataša Pajović, Asistentkinja finansijskog menadžera
- Radinka Janjuš, Računovođa
- Davorka Tomanović Baralić, Poslovna sekretarka
- Vlado Vranešević, Sistem administrator
- Aleksandar Stankić, Programer
- Ana Jančec, Web Developer
- Mihajlo Anđelić, Programer
- Nikola Stevanović, Dizajner
- Ana Stevanović, Koordinatorica projekata, Akademsko usavršavanje
- Mirko Popović, Programski menadžer, Energija, klima i životna sredina
- Stevan Petrović, Koordiantor projekata, Energija, klima i životna sredina
- Vladimir Pavlović, Koordinator za praktične politike
- Danijela Božović, Koordinatorica projekata, Evropske integracije i dobra uprava
- Vanja Dolapčev, Asistent na projektima, Evropske integracije
- Tamara Branković, Asistentkinja na projektima, Evropske integracije
- Tanja Milovanović, Menadžerka za razvoj poslovanja, BOŠ biz programi
- Evica Kuč, Menadžerka biznis komunikacija, BOŠ biz programi
- Milica Škiljević, Koordinatorica projekta, Omladinska politika
- Jelena Manić Radoičić, Programska menadžerka, Unapređivanje zapošljivosti
- Bojana Jevtović, Koordinatorica projekata, Unapređivanje zapošljivosti

BOŠ TIM U 2015. GODINI

- Bojan Velez, Koordinator projekata, Unapređivanje zapošljivosti
- Aleksandra Đurović, Istraživačica, Unapređivanje zapošljivosti
- Tamara Kljajić, Asistentkinja na projektima, Unapređivanje zapošljivosti
- Ivana Bartulović, Koordinatorica projekata
- Marinko Vučinić, Programski savetnik, Studije budućnosti
- Nataša Malinović, Koordinatorica programa, Studije budućnosti i PolitiKAS
- Danijela Grubnić, Asistentkinja na projektima, Studije budućnosti i PolitiKAS
- Jovana Tripunović, Menadžerka projekata, Transparentnost
- Sanja Nasevski, Asistentkinja na projektima, Transparentnost
- Mihajlo Gajić, Istraživač, Transparentnost